

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ POLİS TEŞKİLATI USA Police Organisation

Süleyman DEMİRCİ*
Sinan ÜLKEMEN**

Özet

Bu çalışma Amerikan polis birimlerini geçmişten günümüze kadar incelemektedir. Çalışma boyunca, kamu ve polis yönetiminde yaşanan değişimlerin ardındaki mantuki yaklaşım farklılıkları ortaya koyulurken, ülkede yaşanan tarihsel gelişmelere odaklanılmaktadır. Sonrasında, günümüz kolluk birimlerinin değişken rolleri ve yapıları gözden geçirilmektedir. Mevcut çalışmada, araştırma metodu olarak kapsamlı literatür taraması tercih edilmesinin yanısıra, bazı yerel polis birimlerinde yapılan alan çalışmaları ve mülakatlar araştırmayı özgün hale getirmiştir. Amerikan devlet sistemindeki işleyişe ait büyük resmi görmek, Ceza Adalet Sisteminde kolluk birimlerinin nasıl yer aldığını incelemek ve yerel düzeyden federal düzeye kadar olan kolluk birimlerinin birbirinden farklı fonksiyonlarını kavramak bu çalışmanın amaçlarını belirlemektedir. Bütün bu gelişmeler ve değişimler dikkate alınarak, Emniyet Genel Müdürlüğü hizmetlerine olumlu katkı sağlayacağı düşünülen bazı uygulamaların ülkemizde de hayata geçirilmesine yönelik bazı politika teklifleri çalışmanın sınırları belirlemektedir.

Anahtar Kelimeler: ABD Kamu Yönetimi, ABD Polis Teşkilatı, Ceza Adalet Sistemi.

Abstract

This study reviews the American Law Enforcement Units from past to present. In its review, it focuses on the historical developments in the country as it realizes the logic behind the changes in relation to Public administration and the Police Administration. Then, it retraces the current structure and role of law enforcement units. In addition to comprehensive literature review as a research methodology, field studies and interviews within various local police departments let this study be unique. In fact, the current study aims to picture American government structure, to realize how American Law Enforcement is placed within Criminal Justice System, and to understand the various functions of law enforcement units from local to federal levels. Accordingly, it recommends some policy considerations and actions for the Turkish Law Enforcement System as

Key Words: USA Public administration, USA Police Organisation, Criminal Justice Systeme.

* ABD, Virginia Commonwealth Üniversitesi "Kamu Politikası ve Yönetimi Bölümü" Doktora Öğrencisi

** ABD Kuzey Teksas Üniversitesi "Ceza Adaleti Sistemi" Yüksek Lisans Öğrencisi

Giriş

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) dünyanın önde gelen, süper gücü olan büyük bir coğrafyaya ve nüfusa sahip bir ülkedir. 18. ve 19. yüzyıllarda çoğunlukla Avrupa'dan olmak üzere değişik kıtalardan bir şekilde göçen insanların oluşturduğu ABD, tarihi çok eskilere dayanmayan bir ülkedir. Günümüzün Birleşik Devletlerinin sosyal, ekonomik, siyasi ve idari yapılarını oluşturan özellikler ve dinamikler son üç yüzyılda oluşmuştur. Bu nedenle ABD'nin devlet ve toplum özellikleri, çok eskilere dayanmayan fakat köklerini özellikle Anglo-Sakson kültürünü oluşturan İngiliz İmparatorluğu gibi Avrupa'nın 18. ve 19. yüzyıl devletlerinden alan özelliklerdir. ABD, kendine özgü yapısıyla ve gelişimiyle dünyada benzeri olmayan bir ülke olmuştur. Dünya düzeninde oynadığı öncü ve belirleyici rol, sahip olduğu sanayi, askeri, bilimsel ve teknolojik kabiliyetleri ile doğal kaynaklarının seviyesinin diğer ülkelerden önde olmasıyla açıklanabilir. Refah seviyesinin yüksekliği bu önde olmanın sonuçlarından biridir. ABD'de siyasi yerinden yönetim (federalizm) çok etkili bir yönetim anlayışı olup, kamu hizmetlerinin çoğu eyaletler ve şehir yönetimleri tarafından sunulmaktadır. İç güvenlik hizmetleri de her şehir yönetiminin sunduğu bu hizmetler arasındadır.

ABD'de iç güvenlikte tekli bir yapılanma vardır: polis. Toplumun huzur ve güveninin teminatı olan kolluk birimleri, ABD'de dağınık denilen ve her şehrin kendi polis teşkilatını kurduğu ve yönettiği bir sistemdir. Ancak eyaletleri aşan federal suç ve kovuşturmalarda federal polis devreye girmektedir. ABD'nin bu ilginç yapılanmasında özellikle son zamanlarda polisin toplumla daha fazla diyalog içinde olması ve bütünleşmesi çabaları artmıştır. Dünyanın süper gücü kabul edilen ABD'nin sahip olduğu böyle bir polis teşkilatının coğrafi olarak çok büyük bir ülkede nasıl etkili ve verimli çalıştığı yada çalışmadığı deneyim ve öğrenme açısından yararlı olabilir. Bu bağlamda organizasyonlar ya da ülkeler öteden beri kıyaslama (“benchmarking”) kavramı üzerinde durmuşlar ve kendileri ile aynı işi yapan kurum yada kuruluşlarla kendilerini kıyaslama yoluna gitmişlerdir. Bu sayede yaptıkları işleri daha verimli ve etkili hale getirmişler ve kendisine benzer ama farklı vizyondaki kurumlardan fikir alışverişini benimsemişlerdir.

İşte bu çalışmada yer alan Amerikan Kamu yönetim sistemi ve polis birimlerinin incelenmesi, bu amaca katkı sağlaması bağlamında değerlendirilmelidir. Her ne kadar ABD, hem yönetim yapısı hem de polis birimlerinin dağınık yapıda olması bakımından, Türkiye şartlarından oldukça farklı özellikler gösterse de, neticede toplum düzenini sağlama, ve koruma görevi bizleri ortak payda da buluşturmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmada ABD'nin tarihi gelişim süreci, ABD devlet ve kamu yönetimi (federal ve eyalet yapıları), polis teşkilatı (federal, eyalet ve yerel polis),

polis eğitimi, polis-halk ilişkileri ve suç önleme stratejileri ele alınacak ve Türk kolluk sistemi için alınabilecek dersler sonuçta tartışılacaktır. Temel katkının karşılaştırmalı çalışan öğrenci ve öğretim elemanlarına ABD ile ilgili genel bir bilginin ve perspektif verilmesi olarak düşünülmektedir.

1.ABD'nin Genel Tarihsel Gelişimi

Bu bölümde Amerika Birleşik Devletleri'nin gelişimine genel olarak bakılacaktır. ABD'nin tüm tarihini ele almak bu çalışmanın sınırlarını aşacağından, 1700'lü yıllardan bu yana ABD'nin genel gelişimi üzerinde durmak çalışmanın amacına daha uygun olduğu düşünülmüştür. Bu seçimin önemli bir diğer sebebi ise; kamu yönetimi ve polis birimlerinin karakteristikleri bu tarihlerden itibaren şekillenmeye başlamasıdır. Özellikle, ABD'nin devrimi sürecine ve bunun hemen öncesindeki olayların tarihi seyrine yoğunlaşmak bu bölümün sınırlarını belirleyecektir.

1700'lü yıllarda ülke topraklarında İngilizce konuşabilen toplumlar ve konuşamayanlar şeklinde (yerliler ve Avrupa asıllılar) net bir ayrım meydana gelmiştir (Lyman, 2004). Yerli kabileler ile Avrupa'dan gelen topluluklar arasındaki bu ayrım, özellikle dil, kültür, ve anlayış farklılıkları ile daha da ileri düzeyde kendini göstermiştir. Bu ayrımlar ülke içinde farklı coğrafi alanlarda farklı boyutlarda gözlenmiştir. Öyle ki, yerel politika birimleri ve icracılar İngiliz tarzından çok net olarak uzaklaşmıştır. Ayrıca, yerel alışkanlıklar, dini inançlar ve ekonomik alandaki yaklaşım farklılıkları koloniler arasında var olan potansiyel karışıklığı daha da arttırmıştır. Özellikle, o zamanın egemen gücü İngilizler tarafından bazı kolonilere tanınan vergi indirimleri iltimasları bu ayrımı hızlandırmıştır. Fakat, mevcut yönetim, sosyal gerilimleri fark etmekte geç kalmış ve durumun hassasiyetine uygun bir hareket tarzı geliştirememişlerdir. Bostonlular; İngiliz hükümeti tarafından tanınan bu vergi ayrımlarını öne sürerek İngiliz çayını Harbor şehrinin ortasına dökmüştür (Türker, 2003:449). Bu tepkiye dayanarak zamanın parlamentosu Boston, Massachusetts Eyaleti ve civarını askeri idareye devretmiştir. Çay krizinden sonra İngiliz asıllı koloniler ile yine İngiliz askerleri arasında çatışmalar baş göstermesiyle ABD'nin 4 Temmuz 1776 yılında bağımsızlığı ilan edilmiştir (Türker, 2003:449). 1763'lü yıllarda, zamanın İngiliz hükümetinin başında bulunan George Grenville koloniler üzerinde politik kontrolü arttırmak ve onların savunma masraflarını kendilerinden tahsil etmeğe yönelik yeni koloni politikalarını yürürlüğe koymuştur. Yaklaşık 10 yıl süren bu kargaşa ve baskı döneminde İngiliz hükümeti kendilerine uygun devlet sistemini etkili bir şekilde ABD topraklarında uygulattıramamıştır.

Zamanla Boston ve beraberinde toplam 13 koloni zamanın egemen gücü olan İngiltere'ye karşı güç birliği yapmışlar ve hatta bu 13 koloni terminolojik olarak 1776 yılında aynen bağımsızlık deklarasyonuna

(Declaration of Independence) adapte edilmiştir (Wilson ve Dilulio, 2004: 17-21). 1775 yılında başlayan bağımsızlık savaşı yaklaşık sekiz buçuk yıl sürmüştür ve Paris Paktı ile savaş sona ermiştir. Bu süre içinde Fransa ve İspanya, ABD'nin bağımsızlık mücadelesine destek vermiştir. Koloni diye adlandırılan bu gruplar daha sonraları ilk 13 orijinal eyalet olarak adlandırılacaktır. Bunlar; New Hampshire, Massachusetts, Rhode Island, Connecticut, New York, New Jersey, Pennsylvania, Delaware, Maryland, Virginia, North Carolina, South Carolina, ve Georgia (Wilson ve Dilulio, 2004: 17-21). Aynı kaynakta belirtildiği üzere, Kuzey Amerika'nın doğu sahil şeridi boyunca bulunan bu eyaletler birlikte hareket ederek büyük İngiltere'ye karşı bağımsızlıklarını kazanmış günümüzün Amerika Birleşik Devletlerinin temelini atmışlardır. 1776 yılında imzalanan deklarasyonla birlikte George Washington kongre tarafından ordular başkomutanı olarak atanmıştır. Sonrasında ilk başkan olarak ABD tarihine geçmiştir.

1789'lu yıllara kadar ilk Anayasanın gelişim süreci devam etmiştir. İlk Anayasadan itibaren “güçler ayrılığı” prensibine uygun olarak federal yapı benimsenmiş ve ülkenin devlet ve idari alt yapısının temelleri atılmıştır (Türker, 2003:450). Bu bağlamda yasama yürütme, ve yargı birbirinden ayrılarak bağımsız hareket kabiliyeti elde edilmiş ve birbirlerini kontrol eden ve dengeleyen devlet kurumları olarak tanımlanmışlardır (Gaines ve Kappler, 2003:7). Bu süreçte, kişisel hak ve özgürlükler ile ilgili eleştirilere dayanan 10 ciddi değişiklik yapılmıştır. Günümüz Amerikan Anayasasında, bu değişiklikler haklar bildirgesi olarak (Bills of Rights) olarak belirtilmiştir. Özünde, Türker'in (2003) de belirttiği gibi haklar bildirgesi bireyi, devlete karşı koruma esasına dayalı olarak hazırlanmış ve düşünce, din, basın, ve toplantı gibi bireysel hakları garanti altına almıştır. Bu bağlamda, polis kuvvetlerinin suçlarla mücadelesinde, ne zaman, hangi şartlarda ve kanunu nasıl uygulayacağına dair sınırlar belirlenmiştir (Gaines ve Kappler, 2003:5).

Kişisel hak ve özgürlüklerin yanı sıra, o yıllarda kongrenin gündemini meşgul eden bir diğer husus ta kölelik ile ilgili fikir ayrılıkları olmuştur (Wilson ve Dilulio, 2004: 17-21). 1820'li yıllarda Kongredeki görüşmelerin neticesinde, iki eyalet dışında diğer eyaletlerde kölelik tamamen kaldırılmıştır. Tartışmalar daha sonraları da devam etmiş ve özellikle Abraham Lincoln'un başkanlığa gelmesinden sonra kölelik ile ilgili fikir ayrılıkları keskin hatlarıyla ortaya çıkmıştır. Bu durum, daha sonra 11 eyaletin ABD'den ayrılmasına da neden olmuştur. Sonuç olarak, Amerikan iç savaşı patlak vermiş ve yaklaşık 5 yıl sürmüştür. Kuzeylilerin galip gelmesi ile birlikte ülke Amerika Birleşik Devletleri olarak yola devam etmiş ve kölelik ise tüm eyaletler olmak üzere tamamen literatürden kaldırılmıştır (Türker, 2003).

1865'li yıllarından sonra her alanda çok hızlı gelişim sürecine giren ABD'de gelir eşitsizliklerinin ve yaşam şartlarının çok belirgin bir şekilde

farklılaşması, sosyal hakların yeniden düzenlenmesini zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda bir dizi politika teklifleri üzerinde görüşmeler gerçekleştirilmiş ve uygulamaya dönük somut öneriler hayata geçirilmiştir. Ancak ABD'nin 1920'li yıllarda 1. Dünya savaşına girme kararı ile beraber savaşın etkilerini ekonomisinde ciddi boyutlarda hissetmiş, vatandaşlarının, iş ve finans sektörünün sarsıntı geçirmesine neden olmuştur. 1932 yılında başkan seçilen Roosevelt ekonominin rayına oturtulması bağlamında bir dizi yasal değişikliklerden oluşan bir paketi kongreden geçirmiş ve belli ölçekte ekonominin rahatlamasına katkı sağlamıştır (Türker, 2003:450). 2. Dünya savaşına katılmasıyla bu problemler artarak devam etmiştir. Savaşın bitiminden sonra yaşanan uluslararası alandaki siyasi ve ekonomik hareketlilikle 1970'li yıllara kadar ABD'nin ekonomisi iyi bir konuma gelmiştir (Samaha, 1997). Bu süreçte, NATO'nun kurulmasında etkin bir rol üstlenmiş ve o tarihlerden itibaren Dünya siyasi tarihinde etkili roller oynamış ve bölgesel politikalara yön verebilen bir konuma ulaşmıştır. O tarihlerden yakın tarihimize kadar etkili siyasi ve ekonomik politikalar takip etmiştir. Ancak, 2001 yılında ikiz kulelere yapılan saldırılardan sonra ABD devlet ve güvenlik yapısında radikal değişimlere gitmiş ve terörle mücadele bağlamında özellikle orta doğu politikalarına ağırlık vermiş olup ülke içinde ve dışında terörle mücadele politikalarını güncellemiştir.

Görüldüğü üzere, Amerikan tarihinde yaşanan gelişmelere paralel olarak devlet yapısında da değişikliklere gidilmiştir. Özellikle II. Dünya Savaşından sonra geliştirilen politikalar sayesinde, Amerika Birleşik Devletleri Dünya devletleri arasında ciddi bir denge unsuru haline gelmiştir. Tarihsel süreçte yaşanan politikalara ve ihtiyaçlara bağlı olarak, kamu yönetiminde, ülkenin güvenlik ve asayişinden sorumlu polis birimlerinin iç yapısında ve yönetiminde de bir takım değişikliklerin yapılmasına neden olmuştur. Adeta, ABD'nin Devlet yapısı, ülke genelindeki polisin de karakteristik yapısını şekillendirmiştir (Gaines ve Kappler, 2003:4). İlerleyen bölümlerde bu etkileşimin altı çizilecektir.

2.Kamu Yönetimi

2.1.Anayasal Sistem ve Federal Yönetim

ABD başkanlık sistemi ile yönetilir. Devletin başında bir başkan, merkezi birimler, ve birliği oluşturan 50 eyaletin başında da dört yıllığına seçilen valiler bulunur. ABD, devletin temel yapısını oluşturan anayasasını 1787 yılında kabul etmiştir (Wilson ve Dilulio, 2004:22). Anayasa, ABD genelinde uygulanabilir nitelikteki yetkileri federal yönetime vermiş ve diğer idari yetkileri de eyaletlere bırakmıştır. Federal yönetim'in ticari anlaşmalar yapmak, silahlı kuvvetleri savaşa hazır tutmak, dış politikayı yürütmek gibi görevleri vardır. ABD Anayasası, federal yönetimin yapısını güçler ayrılığı ilkesine dayandırır. Bunlar ülkemizde de aşına olduğumuz üzere yasama, yürütme ve yargıdır. Güçler ayrılığının uygulanmasında

“denge ve fren” yada “kontrol ve denge” (checks ve balances) şeklinde bir ilke ön plana çıkar. Bu, sistemi oluşturan üç gücün birbirini dengeleyecek yetkilerle donatılması, böylece sistemin hiçbir ögesinin yalnız başına sisteme hakim olamaması anlamına gelmektedir (Türker, 2003:455-456). Diğer bir ifadeyle yasama, yürütme, yargı erklerinin kısmen de olsa birbirlerinin faaliyetlerini kontrol edebilmeleridir. Ayrıca, ABD versiyonu temsili demokrasinin güçler ayrılığı ve federalizm olmak üzere iki büyük prensibe dayandığı da söylenebilir (Wilson ve Dilulio, 2004:28-29). Aşağıdaki bölümde kısaca yasama, yürütme ve yargı erklerine yer verilecektir.

Başkan: ABD anayasasının 2. maddesinde, yürütme gücünün Amerika Birleşik Devletleri Başkanında olduğu belirtilerek başkanın dört yıl için seçileceği hükme bağlanmıştır. ABD başkanı, 15 bakanlıktan oluşan bunun yanında bir kısmı geçici ve bir kısmı da sürekli olan birçok kamu kurumunun yürütme anlamında başıdır (National Archives ve Records Administration, 2005:85). Başkanın yürütme ile ilgili yetki ve görevleri şunlardır: federal birimlerle ilgili Kongre'nin onayını gerektirmeyen yönetmelik ve direktif gibi idari işlemler yapabilir. Uluslararası anlaşmalar yapar. Silahlı kuvvetlerin en üst komutanıdır. Savaş halinde Kongre başkanın bu yetkisini arttırabilir. Ayrıca Senatonun onayına bağlı olarak sayısız üst düzey atama yapabilir. Yasama ile ilgili olarak: Yasa hazırlar ve önerir. Kongre'nin kabul ettiği yasaları veto etme yetkisi vardır. Yargı ile ilgili olarak: yüce mahkeme üyelerinin de içinde bulunduğu yüksek yargı mensuplarının atamasını yapar (Türker, 2003:456-457).

Kabine (Bakanlar Kurulu): George Washington zamanından beri varlığını sürdüren Amerikan yönetim sisteminin geleneksel bir parçasıdır. Kabine üyelerinin görevi, kendi bakanlığının veya kurumunun herhangi bir hususunda başkana danışmanlık yapmaktır. Bunun yanında federal düzeyde yasaların uygulanması ve kamu hizmetlerinin yürütülmesini sağlarlar. Kabine: başbakan yardımcısı ve 15 bakanlığın bakanlarından oluşur. 15 bakanlık kuruluş sırasına göre: Hazine (1789), Dışişleri (1789), İçişleri (1849), Tarım (1862), Adalet (1870), Ticaret (1913), Çalışma (1913), Savunma (1947), Sağlık ve İnsan Hizmetleri (1953), Konut ve Kentsel Gelişim (1965), Ulaştırma (1966), Enerji (1977), Eğitim (1979), Savaş Gazileri (1989), İç Güvenlik (2002) bakanlıklarıdır (National Archives ve Records Administration, 2005:85). Burada dikkati çeken bir husus, dünya ticaret merkezine yapılan trajik 11 eylül 2001 saldırılarının ardından Başkanın teklifiyle başta güvenlik ve özellikle istihbarat hizmetlerini koordine etmek üzere 2002 yılında İç Güvenlik Bakanlığının kurulmuş olmasıdır.

Yasama: ABD Anayasasının 1. Maddesiyle “Kongre” (Congress)'ye federal yönetimin yasalarını çıkarma yetkisi verilmiştir. Kongre, Temsilciler Meclisi (House of Representatives) ve “Senato” (Senate)'dan

oluşur. Senato, yasama faaliyetlerinde her eyaletin eşit temsil edilmesini sağlamak amacıyla her eyaletten 2'şer Senatörün seçildiği bir organdır. Buna göre 50 eyaletten toplam 100 Senatör vardır ve altı yıllığına seçilirler. Temsilciler meclisine ise eyaletler eyaletin nüfusuna göre temsilci gönderirler. Temsilciler meclisinin üyeleri iki yıllığına eyalette yaşayan vatandaşlarca seçilir. Herhangi bir konuda yasa tasarısı sunabilmek açısından hem Temsilciler Meclisi, hem de Senato birbirine eşit statüdedir. Kongredeki yasama süreci, tasarının Senato ve Temsilciler Meclisinin her ikisinden de geçirilmesini gerektirir (National Archives ve Records Administration, 2005:25-31; Türker, 2003:457).

Yargı: Eyalet mahkemelerinin hukuki varlığına rağmen, federal düzeyde sınırlı ölçüde bir yargı rejimi vardır. Anayasa ile sadece Yüksek Mahkeme (Supreme Court) kurulmuş, diğer mahkemelerin kurulma veya kaldırılma yetkisi Kongre'ye verilmiştir. Yüksek mahkeme, Başkan tarafından seçilen ve Senato tarafından onaylanan dokuz yüksek hakimden oluşur. Hakimler atandıktan sonra görevden alınamaz. Tarihte birçok başkan, yüksek mahkemenin muhalefeti sonucu önem verdikleri tasarıları yasalastıramamışlardır. Çıkarılan yasaların anayasaya uygunluğunu başvuru üzerine denetler. Ayrıca sınırlı ölçüde Türkiye'de ki yargıtay görevini yapar. Ancak her davayı kabul etmez. Temyiz Mahkemeleri (Court of Appeal), hem bölge mahkemelerinin ve hem de özel mahkemelerin kararlarına karşı temyiz görevi yapar. Ayrıca bağımsız kurumların kararlarına karşı açılan davalara bakarlar. Bölge mahkemeleri (district courts), genellikle federal suç kabul edilen konularda açılmış davaları görür ve federal düzeyde jüri sistemiyle karar veren tek mahkeme türüdür. Özel mahkemeler olmak üzere iki özel mahkeme vardır. Bunlar uluslararası ticaret ve gümrük davalarından sorumlu Uluslararası Ticaret Mahkemesi ile federal sözleşmelerle ilgili ihtilaflar, federal hükümetin özel mülkiyete haksız müdahalesi iddiaları ve devlete karşı açılmış olan davalara bakan ABD Federal İddialar Mahkemesi'dir (National Archives ve Records Administration, 2005:65-74; Türker, 2003:458).

2.2. Yerel Yönetimler

ABD'nin federal devlet yapısı, yerellik anlayışını bütün yönetim sistemine hakim kılmıştır. Buna bağlı olarak, Amerikan yerel yönetim sistemi de tek merkezli bir niteliğe sahip olmaktan bir hayli uzaktır. Eyaletten eyalete farklı özellikler göstermektedirler. Bu nedenle Amerikan yerel yönetimlerini standart olarak ortaya koymak neredeyse imkansızdır. Ayrıca, aynı türde sayılabilecek yerel yönetim birimleri, farklı eyaletlerde farklı adlarla anılabilmektedir (Türker, 2003: 462). ABD'nin ilk yıllarında bu kıtaya göç eden insanlar yerleştikleri yerlerde kendilerine özgü yönetim sistemlerini kurmuşlardır. Eyaletten eyalete hatta eyalet içinde dahi farklı yönetim ve örgütlenme biçimlerinin varlığı buna dayanmaktadır. Bu

farklılık polis yönetim ve örgütlerine de yansımıştır.

Yerel yönetimler Amerikan federal sisteminde, eyalet anayasaları ve kanunları gereğince kurulmuş olan yasal yönetim birimlerdir. Bazı yerel yönetimler eyalet yönetiminin direk inisiyatifiyle kurulmuştur. Bunun yanında birçoğu da, eyaletin yetkilendirdiği kişiler tarafından kendilerine gerekli yerel hizmetleri kurmaları için oluşturulmuş yerel yönetim birimleridir. Eyaletler, anayasaları veya kanunlarına dayanarak kurulan yerel yönetim birimlerini dört başlık altında toplamak mümkündür: (1) iller (countylar) (2) şehirler veya belediyeler (municipalities) (3) kasabalar (towns ve townships) (4) okul ilçe yönetimi (school districts) ve özel amaçlı ilçe yönetimi (special districts) (U.S. Advisory Commission, 1993:1).

Amerikan sayım bürosunun 1992 kayıtlarına göre Amerikalılar toplam 3043 il yönetiminden, 19296 belediye yönetiminden, 16666 kasaba yönetiminden, 14556 bağımsız okul yönetiminden, 33131 özel amaçlı ilçe yönetiminden hizmet almaktadırlar. Kasaba yönetimleri belediye yönetimlerinin içinde olmamasına rağmen, genel olarak bu yerel yönetim birimleri aynı bölgede faaliyet göstermektedirler. Belediyeler ve özel amaçlı ilçe yönetimlerinin bazen il sınırlarını aşmasına rağmen, genelde kasaba yönetimleri, belediyelerin ve özel amaçlı ilçe yönetimlerinin ve çoğu il (county) yönetimlerinin içinde kalmaktadır. Buna rağmen istisnalarda vardır. Virginia eyaletinde belediyeler (cities) illerden (county) ayrı bağımsız yönetsel birimlerdir (U.S. Advisory Commission, 1993:3).

2.2.1. İller (counties)

İl yönetimi, ABD'nin birçok eyaletindeki en büyük yönetim birimidir. Geniş coğrafi alanları kapsayan iller, İngiltere'deki "county" yada "shire" olarak adlandırılan idari birimlerin ABD'ye uyarlanmış karşılıklarıdır. Ülkedeki bütün iller için tek tip bir teşkilatlanma söz konusu olmadığından, bu idarelerin yapısı konusunda standart bir şema ortaya çıkarmak da mümkün değildir (Türker, 2003: 462).

İller eyaletlerin yönetsel kollarıdır. Mahkeme, hapishane, polis, taşınmaz mal kaydı, önemli istatistik, halk sağlığı, karayolu gibi genel yönetim hizmetleri sağlarlar. Birçok il aynı zamanda hastane, havaalanı, cadde, otoyol, park, kütüphane ve çevre koruma gibi hizmetler sağlarlar. İl yönetimleri 48 eyalette vardır. Connecticut ve Rhode adaları il yönetimini kaldırmıştır. İller eyaletten eyalete farklılık göstermektedir. Örneğin Texas'ta 254 il varken, Hawaii'de sadece dört il (Honolulu city-ildir) vardır. Ayrıca il nüfuslarında muazzam bir farklılık göze çarpmaktadır. Örneğin 96 ilin nüfusu 2500 den az iken, 22 ilde nüfus bir milyonu aşmaktadır.

İller seçilmiş bir kurul tarafından yönetilir. İllerin üçte ikisinin yönetim organı üç veya beş kişi arasında değişen yönetim kuruludur. Kurul başkanı üyeler tarafından veya doğrudan vatandaş tarafından seçilir. Yaklaşık 400

ilde atanmış il yöneticisi varken, yaklaşık 70 ilde seçilmiş il yöneticisi vardır. Bunun yanında, birçok ilde şerif, savcı gibi resmi görevliler bağımsız olarak seçim yoluyla atanmaktadır. Ancak buna rağmen son yıllarda bu pozisyonlara il yönetim kurulunca atama yapılmaktadır. Birçok eyalette iller federal eyaletin yan kolları ve bunun yanında kendi kendilerinin bağımsız yönetimi olmak üzere ikili role sahiptir. Maine'de, Massachusetts'de, New Hampshire'de ve Vermont'da illerin rolü önemli ölçüde sınırlandırılmıştır. Örneğin Vermont eyaletinde illerin varlık nedeni adliye ve il hapisane hizmeti vermektir. 1990'da Amerika çapında illerin %73.3 geliri varlık vergisine (taşınır-taşınmaz mal), %18.8 gelirleri alışverişlerden alınan vergiye, %3 gelirleri ise bireysel ve şirket gelir vergilerine dayanmaktadır. (U.S. Advisory Commission, 1993:1).

2.2.2.Şehirler (City) veya Belediyeler (Municipalities)

İller kadar geniş bir coğrafi alana hizmet vermemekle birlikte belediyeler ABD'nin en fonksiyonel yerel yönetim birimleridir. Eyaletten eyalete adlandırılması değişse de genel olarak “municipality”, “city”, “borough” veya “village” olarak isimlendirilmiştir. ABD'de 19 binin üzerinde belediye bulunmaktadır. Ülkedeki bütün bu belediye birimlerinin %70'inden fazlasının nüfusu 2500'ün altındadır. Ancak, nüfusu 7,5 milyon olan New York şehri de bir belediye yönetimidir (Türker, 2003:463).

Belediye yönetimleri, il ve özel amaçlı ilçe yönetimlerine ilaveten “belirli bir bölgedeki belirli bir nüfusa” kamu hizmeti sağlarlar. Amerika Birleşik Devletlerini oluşturan 50 eyalette de belediye yönetimleri vardır. Ancak, her eyalette sayıları büyük ölçüde değişiklik göstermektedir. Örneğin Hawaii eyaletinde sadece bir belediye yönetimi varken, Illinois eyaletinde 1282 belediye yönetimi bulunmaktadır. Belediyelerin kurulma şekli eyaletten eyalete farklılık göstermektedir. Genel olarak, bir belediye kurmak için minimum nüfus yoğunluğu gerekmektedir. Örneğin, Alabama eyaletinde 300 kişinin bir arada yaşaması belediye kurmak için yeterlidir. Florida eyaletinde ise, acre (0.404 hektarlık arazi ölçü birimi) başına 1.5 kişi düşmesi gerekmektedir. Georgia eyaletinde ise, belediye kurulması için başvuran topluluğun mevcut belediye biriminden en az üç mil uzakta bulunması gerekmektedir (U.S. Advisory Commission, 1993:1-2).

Belediye yönetimlerinin, belediye başkanlı meclis, profesyonel yöneticili meclis ve kent komisyonu olmak üzere üç tip temel şekli mevcuttur (Türker, 2003: 463). Belediye başkanlı mecliste: meclis yasama organıdır. Tipik olarak beş veya yedi üyeden oluşur. Bu üyeler genel olarak veya district tarafından yada her ikisinin kombinasyonu tarafından seçilirler. Birçok toplulukta meclis üyeliği yarım zamanlı (part-time) sorumluluktur. Güçlendirilmiş belediye başkanlı meclis özelliği genelde büyük şehirlerde mevcuttur. Belediye başkanı yönetimin başıdır ve

seçilerek iş başına gelmiştir. Büyük ve geniş çapta bütçesel, yönetsel, atama yetkisinin yanında, meclis tarafından kabul edilen kanunları veto yetkisi de vardır. Profesyonel yöneticili meclisler ise, 1908'de tasarlandığı şekilde seçilmiş bir meclisten ve meclis tarafından görevlendirilmiş (kirallanmış) bir profesyonel yöneticiden oluşur. Meclis, vergi oranlarını, bütçeyi düzenler ve politika üretir. Profesyonel yönetici, politikayı uygulamaya koyar ve şehri yönetir. Profesyonel meclisli belediye yönetimlerinin meclis üyesi olan belediye başkanı vardır. Ancak, bu belediye başkanlarının yönetici fonksiyonları yoktur. Belediye başkanı şehrin politik lideridir ve meclis tarafından veya halk tarafından seçilebilir. Yaklaşık olarak 2500 belediye profesyonel yöneticili meclis tarafından yönetilmektedir. Kent komisyonlu belediye yönetimleri ise %5 belediyelerde uygulanmaktadır ve tarafsız, seçilmiş 3 ile 5 arasında yasama ve yürütme yetkilerini yürüten üyelerden oluşmaktadır. Belediyelerin 1990 yılındaki gelirlerinin %50.9'unu taşınır-taşınmaz mal vergileri, %27.9'unu alışveriş vergileri, %13.3'unu şahıs ve şirket gelir vergileri oluşturmuştur (U.S. Advisory Commission, 1993:2).

2.2.3.Kasaba Yönetimi (town ve township)

Kasaba yönetimleri, ABD'nin belirli eyaletlerinde bulunmakta ve ülke nüfusunun beşte birine yakın bir kısmına hizmet vermektedir. Kasaba yönetimleri günümüzde birçok yetkilerinin il yönetimlerine devredilmesi sonucu önemlerini nispeten yitirmişlerdir. Ülke genelinde en sık rastlanan görevleri: kütüphane, su, kanalizasyon, ve çöp imha işleridir. ABD genelinde 17 bine yakın kasaba yönetimi vardır. Bunlardan 100 kadarının nüfusu 50 binin üzerinde, yaklaşık 10 bin tanesinin nüfusu ise 1000'in altındadır (Türker, 2003: 463-464).

Kasaba yönetimleri, nüfus yoğunlaşmasını dikkate almaksızın bir bölgede yaşayan insanlara hizmet verir. Yedi eyalette (Indiana, Massachusetts, New Hampshire, New Jersey, Pennsylvania, Rhode Island, Wisconsin) bütün eyaleti kapsarlar. İstisnai olarak Indiana'da belediye yönetimi ile birlikte çalışırlar. Ancak, yönetsel fonksiyonları yoktur. Diğer eyaletlerde ise belediye yönetimleri asıl unsurdur. New England eyaletinde kasabada yaşayan herkesin katılımıyla yıllık toplantılar yapılır ve kasaba bu şekilde yönetilir. Buna rağmen, Connecticut ve Massachusetts'in büyük kasabalarında kasaba toplantıları kasaba halkı tarafından seçilmiş yaklaşık 100-150 temsilcinin katılımıyla yapılır. Maine eyaletinin kasabaları genellikle kasaba yöneticisini kiralamaktadırlar. Kasaba meclis üyeleri, bu yöneticiyi gözetip denetlemektedir. Halk, kasaba toplantılarında kural ve kanunları yapar, bütçeyi tespit eder. Genellikle kasaba meclis üyeleri olarak adlandırılan yarım zamanlı (part-time) resmi görevliler günlük görevleri yürütürler. New England, New Jersey ve Pennsylvania kasaba yönetimlerinin geniş yetkileri vardır ve belediye yönetimine ait

fonksiyonları yerine getirirler. New England eyaletinin bazı kasaba yönetimleri okulların idaresini de yürütür. Orta Amerika kasabaları tipik olarak sınırlı yönetsel fonksiyonları yönetirler. Kasaba yönetimlerinin gelirleri 1990 kayıtlarına göre Amerika çapında %92.4 oranında taşınır-taşınmaz mal vergisine, %2.4 bireysel ve şirket gelir vergisine, %0.3 satış vergisine dayanmaktadır (U.S. Advisory Commission, 1993:2).

2.2.4.Özel Amaçlı İlçe Yönetimi (Special District ve School District)

Amerikan sisteminde bu birimlerin genel adı “special district” olmakla birlikte, okulların yönetimiyle görevli olanları ise “school district” olarak adlandırılmıştır. Özel amaçlı ilçe yönetimleri bir amacı gerçekleştirmek yada hizmeti yürütmek üzere kurulan yerel yönetimlerdir. Genel olarak hizmet konuları: su, kanalizasyon, konut, yangınla mücadele, çevre kirliliğinin önlenmesi, tabii kaynakların korunması ve ulaşım olmakla birlikte, okulların yönetimlerinden sorumlu (school district) olanları da vardır. Buradaki “ilçe” kavramının Türkiye’de merkezi idarenin taşra uzantısı olan “ilçe” ile bir ilgisinin olmadığını belirtmekte fayda vardır (Türker, 2003:464).

Nüfus bürosunun tanımına göre okul yönetimi, ayrı bir yönetim olarak, eyalet kanunlarıca belirlenmiş yeterli yönetsel ve mali özerkliği olan, halka ilköğretim, lise ve yüksek öğretim hizmeti veren yerel birimlerdir. 14556 bağımsız okul yönetimi vardır. Bunlar, il, belediye, kasaba ve eyalet yönetimlerinin kolu olarak faaliyet gösteren 1488 kamu okul sisteminden farklıdır. Okul yönetimlerinin %80’den fazlası tarafsız seçilmiş kurul tarafından yönetilir. Bu kurul 5 ile 15 arasında üyeden oluşur ve eğitim politikasını belirler. Okulların yönetimi bir profesyonel müdür tarafından gerçekleştirilir. 1992’de Amerika genelinde okul yönetimlerinin %97.5 gelirini taşınır-taşınmaz mal vergisi oluşturmuştur.

Özel amaçlı ilçe yönetimi ise genel olarak: yeterli yönetsel ve mali özerkliği bulunan ve eyalet kanununa göre sadece bir veya sınırlı sayıda hizmeti yerine getirmekle yetkilendirilmiş ayrı yönetim birimleridir. Özel amaçlı ilçe yönetimleri “district”, “authorities”, “boards yada commissions” olarak adlandırılmaktadır. Direk olarak eyalet kanununa kuruldukları gibi aynı zamanda eyalet kanununa uygun olarak yerel yetki ile de kurulabilir. Özel amaçlı ilçe yönetimleri genellikle il ve belediye yönetimlerinin faaliyet alanının içindedir. Özel amaçlı ilçe yönetimlerinin sadece dörtte biri il, kasaba ve belediye yönetimlerinin dışında faaliyet göstermektedirler (U.S. Advisory Commission, 1993:3).

3.ABD Polis Teşkilatı

3.1.ABD Polis Teşkilatının Tarihi Gelişimi

Amerikan polis kuvveti sisteminin temeli İngiltere’ye dayanmaktadır. Bu

bölüm Amerikan kolluk birimlerini 1800'li yılları inceleyerek başlamaktadır. Bu yıllarda kolluk birimleri birden fazla amaca yönelik hizmet veren şehir yada kasaba (Municipal) yönetimin birer alt birimi olarak görev yapmıştır (Broderick, 1987). Bu dönemin polisi günümüzde olduğu gibi federal bir Ceza Adalet Sisteminin (Criminal Justice System) bağımsız taşra parçaları olarak çalışmamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Amerikan polis sisteminin gelişim ve değişimi şehir yönetim sistemlerinin gelişimine bağlı olarak gözlenmelidir. 1860'lı yıllara doğru şehirlerdeki hızlı gelişim yeni iş imkanlarının çıkmasına ve bu bağlamda sosyal haklara yönelik bir dizi iyileştirmelere gidilmesine olan ihtiyacı ortaya koymuştur. Sonuçta, ortaya çıkan farklı iş imkanları ve iyileştirilmiş sosyal haklar kırsal alandan şehirlere olan göç oranını ciddi boyutlarda hızlandırmıştır (Greene, 2000:303). Özellikle Amerikan iç savaşının sona ermesinden sonra ülke genelinde şehirlerde ivedilikle yatırımlar artırılmış ve gelişim süreci daha da hızlanmıştır.

Bütün bu gelişmeler sonucunda; bağımsız kurul ve komisyonlar, yerini meclis komisyonlarına terk ederken, daha önceleri iş dünyasında önde gelen Mayor (Belediye başkanı) kamu düzeninin sağlanmasına yönelik daha etkili ve güçlü bir konuma getirilmiştir. Öte yandan büyük şehirlerin yöneticileri de; yukarıda bahsedilen endüstrileşme süreci, göç, ve şehirleşme gibi sosyal değişimlere paralel olarak kendi polis birimlerini kurmuşlardır (Greene, 2000:304) (Genel nüfusun şehirlerdeki oranı özellikle 1900'lu yıllarda 9 kat artmıştır). Ülke içindeki dinamik nüfus değişimi ve göç oranlarının ciddi boyutlardaki artışı şehirlerdeki kamu düzeninin sağlanmasında bir takım zafiyetlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu yüzden, ilk olarak New York, Boston, ve Philadelphia resmi kıyafetli polis teşkilatlarını kurmuşlardır (Lyman, 2004:17). Bu yıllarda, suç tipleri genelde mala yönelik suçlar ve isyana kışkırtma gibi suçlar olarak gözlemlenmiştir. Polis müdürlükleri (constable) mahkemeye bağlanmıştır. Bu değişimin en önemli gerekçesi suçlarla mücadelede reaktif anlayışın ötesinde önleyici hizmetlerin ön plana çıkartılmasının gerekliliği olmuştur (Samaha, 1997:148). İlerleyen yıllarda, şehirlerdeki suç tipleri şiddete dayalı suç tipleri olarak kendini göstermeye başlamış ve bir takım hukuki düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur. Polis; ilk kanuni varlığını ve yapısal konumunu 1844 yılında eyalet yasama organı tarafından geliştirilen kanunlar çerçevesinde ortaya koymuştur (Greene, 2000).

Lyman Amerikan polis sistemini üç ana aşamada ele almaktadır. Bunlar; politik dönem (1840-1920), reform dönemi (1920-1970) ve toplum destekli polislik (1970- günümüz) olarak belirlenmiştir. Politik dönem, polis ile yerel politikacıların yakın ilişkilerinden kaynaklanmış skandallarla ve sorunlarla dolu dönem olarak yaşanmıştır. Öyle ki; bu dönem, polis rüşvet skandallarının çok ciddi boyutlara ulaştığı dönem olarak karakterize

edilmiştir (Maguire ve Uchida, 2000: 499). Özellikle, çete tipi örgütlerin şiddet yanlısı faaliyetleri düzenli ve daha yerleşik polis organizasyonlarına ihtiyacı gündeme getirmiştir. Bu bağlamda, ilk olarak 1838 yılında Boston düzenli şehir polis birimini kurmuştur. Boston şehrini sırasıyla New York ve Philadelphia takip etmiş ve düzenli şehir polis birimlerini kurmuşlardır. Bu yıllarda, her ne kadar bu şehirlerde polis birimleri kurulmuş olsa da polisten beklenen verimin alınmadığı gözlenmiştir (Lyman, 2004). Lyman bunun en önemli nedenleri arasında; kapasitesi ve kabiliyetleri itibari ile polis olmaya elverişli olmayan şahısların sadece politik bağlantılarından dolayı polis olabilmesine fırsat tanıyan siyasi ortamı görmektedir. O dönemlerde polisin aldığı maaşın yüksek oluşu bu yöndeki politik zorlamaları ve talepleri artırıcı etki göstermiş olabileceği değerlendirilebilir.

Bu dönemin bir diğer önemli özelliği ise; şehirlerdeki müdürlük sistemine benzer bir şekilde illerde ve ilçelerde ilk resmi şeriflerini belirlemiş olmalarıdır. İlerleyen zaman diliminde, şerif kanun uygulayıcı konumunun yanı sıra genel halk seçimlerini yöneten ve ilçe vergilerini toplayan bir kurum haline gelmiştir. Özellikle “Devletin Gücü” adlı yasaya dayanarak; şerif, il ve ilçe sınırları içindeki diğer tüm polis birimlerinin faaliyetlerini koordine etme yetkisine sahip olmuştur (Maguire ve Uchida, 2000). Günümüzde bile 33 farklı eyalette şerif müessesesi il ve ilçenin en yetkili polis kuvveti olarak görülmekte ve Anayasanın koruyucusu gibi çalışmaktadır (Lyman, 2004:43). Politik dönemin bir diğer önemli karakteristiği ise; 1800’lü yılların sonlarına doğru bazı eyaletlerde eyalet genelinde yetkili olan “Rangers” adlı polis organizasyonlarının hayata geçirilmiş olmasıdır. Fakat, bunların ömürleri fazla uzun sürmemiştir. Bununla birlikte, günümüzde Texas Rangers eyalet genelinde hizmet yürüten bir polis organizasyonudur.

Lyman kitabında, politikacıların polis üzerindeki etkilerini azaltmaya yönelik bir dizi uygulamalara ve düzenlemelere gidildiğini belirtmektedir. 20. yüzyılın başlarına rastlayan bu düzenlemelerin arasında; poliste uzmanlık alanlarının belirlenmesi, polis birimlerinin kendi iç politikalarını kendilerinin belirlemesi ve polis yönetiminde verimlilik esaslarının benimsenmesi bulunmaktadır. Polisteki bu yaklaşımların, politik etkilerin teknik olarak azalmasına katkı sağladığı söylenebilir (Lyman, 2004; Samaha, 1997:149). Görüldüğü üzere, polis teşkilatlarının işleyişi ve yapısı karşılaşılan problemlere çözüm bulunması bağlamında değişime uğramıştır.

Politik etkilerden arınmaya yönelik teklif edilen bu çalışmalar “Reform dönemi”nde daha da ileriye götürülmüş ve polisin yetkileri ve görev tanımlamaları ve sorumluluklarının netleştirilmesi adına yapılan çalışmalar 1960’lı yılların sonuna kadar hızla devam etmiştir (Samaha, 1997:152). Ülkenin tarihi gelişimi sürecinde, polis birimlerine ait gözükken bazı görev

ve sorumluluklar polisin üzerinden tamamen düşürülmüş ve modern polis organizasyonları şekillenmeye başlamıştır (Maguire ve Uchida, 2000). Bu bağlamda, polis bazı sosyal hizmetleri üzerinden atmış ve daha çok asayişe müessir konular ile ilgilenmeye başlamıştır. Sonrasında ise, yeniden yapılan görev tanımlamaları neticesinde; polis birimleri artık suçların kontrol ve önlenmesinden sorumlu birimler olarak nitelendirilmiş ve de bizzat kanun uygulayıcısı (Law Enforcement) konumuna getirilmiştir. Şehir bazında yapılan bir dizi reformların neticesinde bazı şehir polis birimleri eyalet geneline ait işleri de yapar hale gelmiştir. Özellikle bazı reformistlerin görüşleri doğrultusunda, göçmenlerle ilgili soruşturmaların göçmen polisi adı altındaki birimlere devredilmesi Boston'daki uygulamalar arasında yer almıştır. Dikkat edilirse günümüzdeki polis departmanlarının çeşitliliği bu yıllara dayanmaktadır.

Polis birimlerinin şekillenmesine yönelik dışarıdan yapılan uygulamaların yanı sıra organizasyonun bizzat içine yönelik yapılan yenilikler de reform döneminin özelliklerindedir. Bu bağlamda, polis yöneticileri organizasyonların içinde de reform niteliğinde yenilikler yapmışlardır. Bu yeniliklerin arasında; polisin profesyonelleşmesi, profesyonel polis personeli istihdamı, sivil haklar ve polis organizasyonlarının akredite edilmesi bulunmaktadır (Lyman, 2004). Polisin profesyonelleşmesi bağlamında; polisin değişen rolü, bürokratik yönetim modelinin adaptasyonu, bilim ve teknolojiye dayalı polis hizmetlerinin başlaması ve de vatandaşa doğrudan hizmet götürme gibi temalar polis yöneticileri tarafından benimsenmiştir (Samaha, 1997:152). Özellikle August Vollmer (1905-1952); poliste liderlik, eğitim ve etkililik ile ilgili programların geliştirilmesinde önderlik yapmış ve profesyonel polis personelinin temellerinin atılmasına katkı sağladığı söylenmiştir (Maguire ve Uchida, 2000: 499). Örneğin ilk devriye polis uygulaması Vollmer tarafından geliştirilmiştir. Ayrıca, California kendi bulunduğu polis biriminde ilk polis okulunu açmıştır. İlerleyen yıllarda bu okul University of California da siyaset bilimleri bölümünün altında kriminoloji okulu olarak geliştirilmiştir (Lyman, 2004).

Bahse konu yeniliklerin yaşandığı dönemde, polisin hızla gelişen ve değişen görevleri zamanla temel hak ve özgürlükleri ile kesişmiş ve üniversite çevrelerinde sivil toplum örgütleri ile polis arasında gerginliklere neden olmuştur (Samaha, 1997:152). Ortaya çıkan bu tansiyonun azaltılması ve polis ile halk arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesine yönelik özel eğitim programları (PCR, Police-Community Programs) geliştirmiştir (Lyman, 2004:55). Bu programlardan eğitim alan polis yetkilileri polis ile halk arasındaki boşlukları kapatmaya yönelik halka açık yerlerde konuşmalar düzenlemeye başlamıştır. Daha sonraları, polis ile halk arasındaki ilişkilerin daha da iyiye götürülmesine yönelik standardizasyon

programları geliştirilmiş ve polisin takip etmesi gereken kurallar ve düzenlemeler ortaya konmuştur (Lyman, 2004:55; Samaha, 1997:153).

Reform döneminin bir diğer özelliği ise; polis organizasyonlarının bazı özel kurumlar tarafından kıymetlendirilmesine yönelik çalışmaların olmasıdır. Bu bağlamda, CALEA, NSA (National Sheriff Association), ve PERF (Police Executive Research Forum) tarafından 1991 yılına kadar 195 polis organizasyonu incelenmiş ve kıymetlendirilmiştir (Lyman, 2004). Fakat, bu uygulamalar akredite olmuş organizasyonların daha verimli çalıştığı anlamına gelmemelidir. Öyle ki, 1960'lı yıllardan sonra artış gösteren isyanlar ve diğer ulusal düzeydeki suçların artışı polisin verimliliği hususundaki soru işaretlerini arttırmıştır. Bu açıdan, polisin özel kurumlardan akredite olması ve bu sayede profesyonel kimliğe kazandırılması şeklindeki yaklaşımlar sorgulanır hale gelmiştir. Ülkede özellikle öğrenci olayları ile fark edilen güncel sorunlar, ASC (American Society of Criminology) ve ACJS (Academy of Criminal Justice) gibi akademik kurumlar tarafından tartışılmaya başlanmış ve bu kurumlar her yıl düzenli periyotlar halinde konferanslar düzenlemiştir (Lyman, 2004:57). Bu sayede; polislik ve bununla ilintili olduğu değerlendirilen alanlardaki en güncel problemler, bunlara yönelik çözüm önerilerinin akademik ve profesyonel kurumlar tarafından araştırılması desteklenmektedir. Günümüzde de devlet, yerel ve federal polis birimlerine yönelik milyonlarca dolar ödenek ayırmaktadır.

Amerikan polisinin ulaştığı son aşama günümüzde “Toplum Destekli Polislik” uygulamalarıdır (Samaha, 1997:186-200). Toplum destekli polislik çalışmalarını incelemeyen önce bu dönemin toplumsal psikolojisinin ifade edilmesi faydalı olacaktır. Bu dönemin ilk yıllarının karakteristik özelliklerini devlet ile vatandaş arasındaki gerginlikler belirlemektedir (Lyman, 2004). Özellikle, Vietnam savaşının olumsuz etkileri devlet ile vatandaş arasındaki gerginliği arttırmıştır. Toplumdaki bu gerginlik beraberinde uyuşturucu kullanımını hızlandırmış ve bununla ilintili suç türleri ise polisi o dönemlerde ciddi anlamda meşgul etmiştir. Ortaya çıkan yeni suç türleri ile mücadele ve bunların kontrol edilmesine yönelik, 1968 yılında “Omnibus Crime Control ve Safe Streets Act” kanunu geçirilmiştir (Senna ve Siegel, 2002:256-257) Bu kanuna binaen, LEAA (Law Enforcement Assistance Agency) akademik çalışmaları federal düzeyde ele almış ve bu çalışmalara milyonlarca dolar aktarmıştır (Senna ve Siegel, 2002:155). Bu çalışmalara esas olarak, adalet sisteminin iyileştirilmesi için bir dizi programlar geliştirilmiştir. Bu sayede üniversitelerde ve yüksek okullarda Ceza Adaleti Programları (Criminal Justice Programs) açılmıştır. Günümüzde bu kurum NIJ (National Institute of Justice) olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Dikkat edilirse, 1970'li yıllara kadar August Vollmer'in ön ayak olduğu, kurumsallaştırmaya

çalıştığı, ve daha çok tecrübeye dayalı yürütülen polislik; bu yıllardan sonra bilgiye dayalı polislik (Information Driven) olarak değişmekte ve analitik ve bilimsel çalışmalara önem verildiği anlaşılmaktadır. İlerleyen bölümlerde, toplum destekli polislik kavramı polisin halkla ilişkileri bağlamında daha detaylı ele alınmaktadır.

Günümüz Amerikan polis birimlerinde; toplum destekli polisliğin türevlerinden diyebileceğimiz “Problem Oriented Policing” (Problem odaklı polislik), yani problemleri alanların tespit edilmesi ve bunlara durumsal değerlendirmeler yapabilen modern polislik anlayışının temelini oluşturmaktadır (Samaha, 1997:186-200). Bu sayede, polis birimleri insan kaynaklarını daha etkili değerlendirebilmekte, ve sahip olduğu diğer kaynaklarını daha verimli ve etkili kullanabilme yeteneğine sahip olmaktadır (Greene, 2000). Bu açıdan bakıldığında, Türk Polis Teşkilatına stratejik anlamda bu yaklaşımın ve aşağıda ortaya konan diğer uygulamaların nasıl katkı sağlayacağı sonuç bölümünde değerlendirilmektedir.

3.2. Polis Kuvvetlerinin Örgüt Yapısı ve Yönetimi

Ülkenin tarihsel gelişimi ve polis birimlerinin nasıl şekillendiği üzerinde detaylı olarak durulduktan sonra, bu bölümde günümüz polis organizasyonlarının yapısı, dağılımı, görev alanları, ve sorumlulukları üzerinde durulacaktır. ABD'de adalet yönetimi ve suçların kontrolü Ceza Adaleti Sistemi (Criminal Justice) başlığı altında yürütülmektedir. Bu süreç polis (Police), mahkeme (Court) ve ıslah (Correction) şeklinde bölümlerden oluşmaktadır (Lyman, 2004). Birbirinden bağımsız sorumluluklara sahip bu birimler ceza adaleti sisteminin şemsiyesi altında toplanmıştır. Bu kurumların aralarındaki koordinasyon ve işleyişle ilgili sorunlar, günümüz Amerikan üniversitelerde bulunan Ceza Adaleti Sistemi (Criminal Justice) bölümlerinde çalışılmaktadır. Buna ek olarak polis; federal, eyalet, şehir polisleri, ve şerif birimleri olarak incelenecektir. Suçların tipine göre polis kuvvetleri; Hazine, Gümrük Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve İç Güvenlik Bakanlığına bağlı birimler olarak da ele alınmıştır.

Polis birimlerinin yapısı ve yönetiminden önce organizasyonlar hakkında genel bilgi vermek doğru olacaktır. Günümüzde Amerika Birleşik Devletlerinde 18760 civarında polis kuvveti olarak çalışan birim bulunmaktadır (Gaines ve Kappler, 2003:24). Bu birimlerde toplam 940,275'den fazla personel görev yapmaktadır. Aynı zamanda, bu birimlerin yıllık masraflarının yaklaşık 51 milyar dolar civarında olduğu ifade edilmektedir. Her ne kadar her birim kendi sorumlu oldukları alan içinde görev yapsalar da 3088 kamu kuruluşu (public department) bu birimler tarafından ortak kullanılmaktadır (Lyman, 2004). Ayrıca, 1332 özel polis biriminin ise sadece parkları, okulları, havalimanlarını ve benzeri yerlerin

asayişini sağlamakla sorumlu oldukları ifade edilmektedir. 49 eyalette, şehir polisinden ayrı olarak, eyalet polisi bulunmaktadır. Bunun bir istisnası Hawaii'dir. Bunlara ek olarak 50 federal polis kuvveti birimi ülke genelinde görev yapmaktadır. Federatif yönetim sistemine sahip olan ABD de polis kuvvetlerini anlamak, bunların yapısını ayrı ayrı incelemek, ve aralarındaki sorumluluk alanlarını net olarak ifade edebilmek başlı başına bir araştırma başlığı olabilecek karışıklıktadır.

Ülkenin mevcut federal yapısına bakıldığında; polis birimleri, yürütme içindeki kontrol mekanizmasının altında işlevine devam etmektedir (Gaines ve Kappler, 2003:7). Fakat, polis mevcut federal yapının tamamına hizmet götürmek ve güvenlik sağlamakla yükümlüdür. Öyle ki, polis yasama tarafından onaylanan kanunları ve düzenlemeleri uygulamaktan sorumlu olup mahkemelerin yayınladığı usule yönelik yönergelere de uymak zorundadır. Bu durum polis birimlerinin kendisinin dışındaki kurumlar ile ilişkilerinde zaman zaman karmaşalara neden olmaktadır. Özellikle, polisin yereldeki tüm ihtiyaçlarını karşılayan yerel yönetim iken polis hem eyalet düzeyindeki kanunlara hem de mahkemelerin vereceği kararları uygulamak zorundadır (Gaines ve Kappler, 2003). Yerel polis adeta üçlü matriks yapısı içinde kalmakta ve ilintili olduğu bütün birimlere karşı sorumluluklarını yerine getirmektedir.

Federal yapının polis birimlerine olan bir diğer etkisi de polisin gücünün de devletin diğer birimlerinde olduğu gibi dağıtılması ve bir polis biriminin gereğinden fazla yetkili ve güçlü olmasının engellenmesidir. Bu bakımdan Amerika Birleşik Devletlerinde merkezi bir polis birimi bulunmamaktadır. Bir diğer unsur ise, federal yapı vatandaşa çifte kimlik vermekte olup bu durum vatandaşa hem kendi eyaletine karşı hem de ABD federal yönetimine (geneline) karşı sorumluluklar vermektedir. Hal böyle olunca, polis birimleri de vatandaşın bu iki kimliğine birden cevap vermek durumundadır. Polis açısından bu kompleks yapı içinde yetkilerde ve görev yerlerinde mükerrerlikler olabilmektedir. Bazı olaylara bir şehir içinde bir çok birim, kanun uygulayıcısı olarak müdahale edebilmektedir. Dolayısıyla suçların ulusal boyutta kontrol edilmesinde ciddi problemler ile karşılaşabilmektedir (Gaines ve Kappler, 2003:9). Özetle, polisin gücünün belli bir yerde toplanmasını engellemeye çalışan sistem diğer taraftan suçların kontrol edilmesi ve önlenmesinde zafiyetler yaşatmaktadır. Bu sebeple, ABD'de suç politikaları ile ilgili bir çok programdan söz etmek mümkündür. Bu programlar ulusal, eyalet, şehir ve hatta mahalle düzeyinde uygulanmaktadır.

Polis birimleri baş yöneticileri belirlenirken farklı yaklaşımlar olabilmektedir. Örneğin, polis şefleri görevlerine atanarak gelirken, şerifler yerlerine seçilerek gelmektedir (Erdem, 2001). Polis kuvvetlerinde genel olarak yeminli polis memurları çalışmasına rağmen birçok birimde sivil

personel de çalıştırılmaktadır. Ancak sivil personel, yeminli polise verilen yetkilere haiz olmayıp, tutuklama yapma yetkisi bulunmamaktadır. Bu bağlamda polis birimleri; büyüklükleri, operasyonları, ve üstlendiği misyonları itibarıyla kimliklerini şekillendirmektedir. Reaves ve Goldberg (2000) Adalet Bakanlığı adına yayınladıkları yazılarında büyük yerel polis birimlerini tanımlarken 100 veya daha fazla yeminli personel çalıştıran şeklinde bir sınıflandırmaya gitmişlerdir.

3.2.1.Federal Polis

Özellikle 1960'lı yıllardan sonra, federal düzeyde polis kuvvetlerinin sayısı artmıştır (Lyman, 2004; Samaha, 1997). Federal düzeyde polisin yetkilerinin genişlemesi eyalet sınırlarını aşan zincirleme olaylarda polisin etkinliğini arttırmıştır. Sonrasında ise federal polis kuvvetleri suçla mücadelede ön plana çıkmaya başlamıştır. Eyalet sınırlarını aşan özellikle organize suçlar gibi kompleks suçlarla mücadele için ulusal düzeyde polisliğin artırılmasına önem verilmiştir. İşte bu yıllardan sonra FBI (Federal Bureau of Investigation) ve diğer federal polis birimlerinin yetkilerinde genişletmelere gidilmiştir. Öyle ki, yerel polisin kriminalistik alanındaki özel ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik FBI olaya dahil olabilmekte ve soruşturma yetkisini yerelde dahi olsa üzerine alabilmektedir (Gaines ve Kappler, 2003:25-32).

Meydana gelen olaylar, karakteristik özelliğine göre hem federal kanun kapsamında hem de eyalet kanunları kapsamında olabilmektedir (Lyman, 2004; Gaines ve Kappler, 2003; Senna ve Siegel, 2002). Birçok karmaşaya neden olan bu gibi durumlarda ise yerel polis ve federal polis koordineli hareket edebilmenin yollarını araştırmalarına rağmen yetki alanı ile ilgili tartışmalar halen devam etmektedir (Erdem, 2001). Özetle denilebilir ki; yerel ve federal polisin, soruşturulan suçların tipleri ve ilgili kanunlar çerçevesinde görev ve yetkilerinin sınırlarının netleştirilmesi hususunda çalışmalar devam etmektedir. Bu bağlamda özellikle 9/11 den sonra, FBI ülkenin genel polis kuvveti gibi hareket etmeye başlamıştır (Lyman, 2004). Yeniden istihdam edilen FBI personelinin ana işi terörizm ile mücadele şeklinde belirlenmiştir.

Federal düzeyde yapılan bu değişikliklerin en önemlilerinden birisi de kongrenin aldığı bir karar ile 2002 yılının Kasım ayında ülke genelinde yeni "Homeland Security" Bakanlığının birimleri (İç Güvenlik Birimleri) oluşturulmasıdır (Lyman, 2004). Federal düzeyde gerçekleştirilen ve yapısal anlamdaki bu değişiklik, ABD'de polis kuvvetlerinin işleyişindeki anlayışın değişim geçirdiği şeklinde değerlendirilebilir. Bu bağlamda halihazırda var olan aşağıdaki yerel ve federal birimler İç güvenlik birimlerine dahil olmuşlar yada planlamaya alınmışlardır. Bunlar;

- Sınır ve Ulaşım Güvenliği (Border ve Transportation Security)
- Olağanüstü Hal Hazırlık ve Yönetimi (Emergency Preparedness ve

Response)

- Bilim ve Teknoloji (Science ve Technology)
- Bilgi Analizi ve Alt Yapı Koruma (Information Analysis ve Infrastructure Protection)
- Gümrük ve Sınır Güvenliği (Customs ve Border Protection)
- Göçmen ve Gümrük Yürütme Bürosu. (The Bureau of Immigration ve Customs Enforcement (ICE))

Mart 2003 itibari ile de federal polis birimleri eğitim merkezi, gizli servis (secret service) ve gümrük hizmetleri (Customs) olmak üzere bir çok federal düzeydeki birimler İç Güvenlik Bakanlığının himayesine verilmiştir. İç güvenlik birimleri, ülke genelinde ayrı ayrı yerlerde ve tamamen birbirinden bağımsız çalışan kurumların bir merkezden yönetilmesi ve koordine edilmesi görevini üzerine almıştır. Fakat bu kurumların bu şekilde yönlendirilmesi terörizm tehditleri ile mücadele için düşünülmüş ve bunlara yönelik tedbirlerin daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesine yönelik merkezi koordinasyon anlayışı getirilmek üzere tasarlanmıştır. Bununla birlikte, böylesi bir hiyerarşi beraberinde yeni idari sorunları getirmiştir.

Federal polis kuvvetlerinin sayıca oranı ülke genelindeki toplam polis kuvvetlerinin personel sayısına oranla oldukça düşük olmasına rağmen, fonksiyon ve gücü itibari ile yerel birimlerden oldukça fazla yetkiye sahiptirler (Senna ve Siegel, 2002:157-159; Samaha, 1997). Yerel polis üniteleri her türlü suçla mücadele ederken, federal birimler ise kongre tarafından yetkisi verilmiş olanları ve özel durumları olan suç tipleri ile ilgilenmektedirler. Örneğin, Sahil koruma birimleri ulusal suların içinde devriye gezerlerken, Amerikan posta müfettişleri ise ABD'ye gönderilen mektupların ülkeyi tehdit eder içerik ve boyutlarda olup olmadığını araştırırlar. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda, federal birimlerin büyük bir kısmı da tıpkı yerel birimler gibi tam polis yetkisine sahiptir ve silah taşıyıp özel polis beci bulundurmaktadırlar. Tutuklama yapar, delil toplama yetkisine sahiptir ve mahkemede bunları ifade etmektedirler (Lyman, 2004). Federal polis birimlerine bakıldığında, çoğunlukla Hazine ve Adalet Bakanlığına bağlı oldukları görülmektedir (Gaines ve Kappler, 2003:25). Diğer federal birimler ise sırasıyla Savunma, İç İşleri, Çalışma, ve Tarım Bakanlığının içinde bulunmaktadır. Örneğin, Tarım Bakanlığına bağlı Genel Müfettişlik birimi bulunup, federal düzeyde tarım ve çiftçilik ile ilintili suçları ve sahtekarlıkları soruşturmakla görevlidir. Savunma Bakanlığının altında çalışan Donanma Soruşturma Servisi ise donanmayla ilgili federal suçların soruşturmasını yürütmektedir.

Federal düzeydeki polis kuvvetlerinin tamamına tutuklama ve silah taşıma anlamında polis yetkisi verilmemiştir. Yetkileri oldukça fazla olan bazı federal birimler eyalet yada yerel kanunlara göre suç takibinde

bulunamazlar (Gaines ve Kappler, 2003:25-27). Kendileri ancak federal kanunlar yada kongrenin verdiği yetkiler içinde hareket edebilirler. Bununla birlikte uyuşturucu trafiği gibi hem yerel hem de federal yetki sınırlarını kapsayan durumlarda ise bu birimler birlikte hareket edebilmektedir. Bunun ötesinde, federal birimlerin de kendi aralarında görev ve sorumlulukları farklı farklıdır. Örneğin sahte para suçları ile Secret Service (Gizli Servis) ilgilenmekte olup, madde bağımlılığı ve uyuşturucu konuları ile ise DEA (Drug Enforcement Agency) ilgilenmektedir. Terörizm konuları ile ise FBI ve İç Güvenlik teşkilatı ilgilenmektedir (Lyman, 2004).

Dikkat edilirse, Federal devlet yönetimindeki kuvvetler ayrılığı ve dağılımı ilkesi federal polis birimlerinde de göze çarpmaktadır. Her birisinin ortaya koyabileceği fayda federal kanunlar ve Kongrenin ortaya koyduğu kararların yürütülmesinde marjinal fayda sağlayabilmektedir. Bu yapının ulusal polis kavramının oluşmasına izin vermediği görülmektedir. Her ne kadar İç güvenlik birimleri ülke genelinde kurulmuş, ve bir açıdan ulusal polislik oturtulmaya çalışılmışsa da yetki alanları ve ilgilendikleri suç tipleri itibari ile sınırlı düzeyde kalmıştır. Bu bakımdan, İç güvenlik birimleri polis yönetiminde yeni bir katman olarak görülmektedir.

Federal polis birimlerinin, Bakanlıklara göre dağılımını belirtmekte fayda bulunmaktadır. Fakat, bunların ancak bazılarının özellikle Türk Polis Teşkilatının görev ve sorumluluk alanlarına daha yakın olduğunun bilinmesinde fayda görülmektedir. Bu bağlamda, Adalet Bakanlığına ait olup polislik anlayışına yakın olduğunu düşündüğümüz birimler şunlardır; FBI, DEA, U.S. Marshall Servis ile Göçmenlik ve Yurttaşlık Servisi. Adalet Bakanlığı esas itibari ile, suçların önlenmesi, polisiye hizmetler, savcılık müessesesi ile mahkeme ve suçluların ıslah edilmesi gibi fonksiyonları (Police Court Correction) ile suçlarla olan mücadelede etkin bir role sahiptir (Lyman, 2004). Bunların arasında; FBI, 1908'de 35 birimden oluşan soruşturma bürosu olarak kurulmuş olup istihbarat kanunları ile yetki sınırları genişletilmiştir (Gaines ve Kappler, 2003:27-30).

Suç oranlarının hızlı artış göstermesi, toplumsal ve üniversite olaylarının ortaya çıkması 1970'li yıllarda FBI birimlerini ön plana çıkartmıştır. Özellikle FBI Akademisinin açılmasından sonra ulusal ve uluslararası alanda etkili olmaya başlamıştır. Reaves ve Goldberg'in (2000) yaptıkları ulusal düzeydeki istatistiksel çalışmalara göre, FBI ülke genelinde 11 000 civarında özel ajan ve 14 000 civarında da diğer çalışanlar olmak üzere 56 ofis ve merkezde görev yapmaktadır. Öncelikle ilgilendiği suç tipleri ise; beyaz yaka suçları, siyasi ve terör suçları, organize suçlar, geniş ölçekli uyuşturucu operasyonları, ve yabancı istihbarat şeklinde sıralanabilir (Gaines ve Kappler, 2003). Bunların yanı sıra, FBI'nin başka sorumlulukları da vardır. Bunlar arasında, düzenli suç raporlama sisteminin (UCR) yönetimi, ve ülke genelindeki yerel polis birimlerinden toplanan suç istatistiklerini düzenlenmesi bulunmaktadır. Yine FBI tarafından yönetilen

Ulusal Suç Bilgi Merkezi ise, kayıp ve aranan insanların, aranan ve çalıntı araçların, ve yine çalıntı özel eşyaların bilgilerini tutan veritabanı olup ülke düzeyinde hizmet vermektedir.

Bir diğer federal polis kuvveti olan DEA ise, uyuşturucu şebekeleri ve kullanıcılarına yönelik mücadele vermektedir. Bu bağlamda, ülkeye uyuşturucu girişinin engellenmesi ve eyaletler arası ve yerel düzeyde uyuşturucu bağlantılarını durdurmak kurumsal hedefleri arasındadır. Bugün DEA yaklaşık 4500 civarında narkotik ajanı bulunan, 20 ülke içi ofis, ve 49 ülkede 72 ofisiyle hem ulusal hem de uluslararası düzeyde uyuşturucu ile mücadele vermektedir. Interpol ve diğer uluslararası kurumlarla işbirliği yaparak karşılıklı bilgi alışverişi ve eğitim faaliyetlerini de yürütmektedir (Gaines ve Kappler, 2003: 31-32).

Mevcut haliyle Adalet Bakanlığına bağlı olarak çalışan, US Marshall Servisi ise 1789 yılında kabul edilen Adliye Kanununa dayanarak kurulmuş olup tarihsel süreçte görevleri ve bağlı bulunduğu bakanlıklar değişmiştir (Gaines ve Kappler, 2003:33-34). Aynı kaynakta belirtildiği üzere, 1974 yılında federal polis birimi haline getirilmiş olup her bir Marshall ABD başkanı tarafından atanmaktadır. Ülke genelinde 4000 civarında personel istihdam edilmiş olup bunların 94'ü U.S. Marshall, 2700 civarında Marshall ve yardımcıları ile diğer genel hizmet personeli görev yapmaktadır. Bu bağlamda, görev ve sorumluluk alanları şu şekilde sıralanabilir. (1) federal mahkemeler tarafından bir suç sonrası ele geçen malzemelerin müsadere edilmesi; (2) federal mahkeme salonlarının, federal hakimlerin avukat ve jürilerin korunması; (3) federal mahkumların bir yerden bir yere aktarılması; (4) mahkeme aşamasında hükümet şahitlerinin korunması ve onların hayati teminatlarının sağlanması ve (5) federal tutuklama müzakeresi hazırlaması Marshall'ların görevleri arasındadır (Gaines ve Kappler, 2003).

Terör örgütleri, organize suçlar, uyuşturucu ile mücadelenin federal boyutu, ve ilgili polis birimleri üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda federal düzeydeki suçlarla mücadelenin hazırlık aşaması ve sonrasındaki bazı uygulamalarda ise Marshall polis birimlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bunların dışında; özellikle suç organizasyonlarının finans kaynakları ile ilgilenen federal polis birimi ise Hazine Bakanlığına bağlı çalışmaktadır (Gaines ve Kappler, 2003:35-39). Örneğin, Hazine Bakanlığı; kara para aklama, kalpazanlık, şiddet içeren suçlar, ve diğer mali suçlarla mücadelede etkin rol oynamaktadır (Lyman, 2004). Bu bağlamda, FINCEN (Financial Crimes Enforcement Network) mali suçların araştırılması ve soruşturulmasında iki ayrı fonksiyonu icra etmektedir. İlk fonksiyonu, BSA (Bank Secrecy Act) düzenlemesine bağlı olarak, mali suçların soruşturma yetkisine sahip olmasıdır. FINCEN'in ikinci önemli rolü ise polis kuvvetlerine düzenli olarak işlenmiş bilgi ve analitik

değerlendirmeler içeren raporlar sunmasıdır. Öyle ki açık kaynaklarla BSA'nın imkan tanıdığı ölçüde elde edilen özel bilgiler bir takım analitik yöntemler zincirine tabi tutularak bu alandaki politikalara yön verebilecek nitelikte analizler yapılmaktadır.

Toparlamak gerekirse, federal polis birimleri son yüzyılda ülke içindeki gelişmelere ve karşılaşılan problemlere göre farklı bakanlıkların içinde görevlerine devam etmiştir. Hatta görev alanlarında bir takım değişikliklere de gidilmiştir. Özellikle iç güvenlik birimlerinin kurulması ve önceden birbirinden idari olarak bağımsız çalışan birimlerin bir çatı altında toplanması ABD gibi çok geniş topraklı bir ülkenin dahi belli ölçüde merkezi polis sistemine olan özlemin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Fakat, kuvvetler ayrılığı ve dağıtımına esasına dayalı bir ülkede bu yaklaşımın belli bir düzeyin üzerinde uygulanabilmesi mümkün görülmemektedir.

3.2.2. Eyalet Polisi

Eyalet polis birimlerinin varlığı ABD'de çok eski yıllara dayanmaktadır. Genel itibari ile eyalet polis birimleri organize suçlarla ilgilenmezken, bazı eyalet polis birimleri organize suç örgütlerinin soruşturulması görevini de üstlenmektedir (Gaines ve Kappler, 2003:41-47). Bu durum eyaletten eyalete farklılık göstermektedir. Günümüzde eyalet polis birimlerinin varlığının bir diğer nedeni de yerel polis birimlerinin kendi bütçeleri ile kuramayacakları ve işletemeyecekleri kriminal laboratuvarların eyalet genelinde tek elden yürütülmesine olan ihtiyaçtır (Lyman, 2004: 79). Bununla birlikte, ülke genelinde en yaygın eyalet polisi otoyol devriye (Highway patrol) polisi olarak bilinmektedir. Bunların yanı sıra, sınırlı yetkiye sahip başka eyalet polis birimleri de mevcut olup sadece belli suç tiplerine yönelik soruşturmalarda görev yapmaktadır.

İlk eyalet polis kavramı "Texas Rangers" ile başlamıştır (Senna ve Siegel, 2002:160). İlk görevleri ise askere yardımcı olmak ve Meksika sınır güvenliğini sağlamak olmasına rağmen, sonrasında eyalet genelinde organize suç şebekeleri ile mücadele şeklinde genişletilmiştir. Texas Rangerslarını Massachusetts ve Arizona eyaletleri takip etmiştir. Fakat, ilk genel amaçlı eyalet polis birimini Pennsylvania eyaleti kurmuştur. Bugün, ülke genelinde 26 otoyol devriye ve 23 eyalet polis birimleri bulunmaktadır. Öyle ki, eyalet polis birimlerine bağlı olmayan, ama eyalet soruşturma birimi gibi çalışan 35 birim daha ülke genelinde görev yapmaktadır (Gaines ve Kappler, 2003). Bunlar Kamu güvenliği birimleri yada Kamu Adaleti birimleri olarak isimlendirilmektedir. Eyalet polis birimleri içinde otoyol devriye birimleri de oldukça sınırlı bir görev alanına sahiptirler. Kendilerinin istihdam edildiği mntika alanları içinde yada belli suç tipleri

ile mücadelede şeklinde görevlerine devam etmektedir. Bu bağlamda, çoğu otoyol devriye polis birimleri trafik suçları ve kazaları ile ilgilenmekte olup kriminal soruşturma işlemlerini ise Şerif birimlerine bırakmaktadır (Senna ve Siegel, 2002:160).

Bazı eyaletler özel ihtiyaçlarına yönelik eyalet düzeyinde polis yada polis birimleri kurmuşlardır (Gaines ve Kappler, 2003). Bu bağlamda bir eyaletten diğerine çok değişiklik arz eden bir çok birim eyalet düzeyinde görev yapmaktadır. Örneğin, Eyalet Başsavcısına (Attorney General) bağlı bazı birimler beyaz yaka suçlarının farklı çeşitlerinin soruşturması ile uğraşmaktadır. Ek olarak, yiyecek çekleri ve sağlık yardımı ile ilgili usulsüzlük ve sahtekarlıkların soruşturulması yine Başsavcıya bağlı özel birimler tarafından yürütülmektedir. Ohio eyaletindeki farklı bir uygulamada ise, Barış Memurları Eğitim Akademisi yine Ohio Başsavcısına bağlı olarak çalışmaktadır. Eyaletler genel itibari ile alkollü içeceklerin kontrolünü sağlayan komisyonları bünyelerinde bulundurmaktadır. Bir diğer eyalet polis birimi ise av ve oyun muhafaza memurluklarıdır. Bunlar ise, avlanma yasağı olan yerlerde kanunun ve düzenlemelerin uygulatıcıları olarak görev yapmaktadırlar. Son olarak da motorlu araç muayene memurlukları özel amaçlı eyalet polis birimleri arasında sayılabilir. Bunlar eyalet içinde taşıma yapan araçların eyalet ve federal kurallara uygun yapılıp yapılmadığını kontrol eder ve taşımacılığın türüne göre araçlara özel izin vermektedir (Gaines ve Kappler, 2003:44-47). Görüldüğü gibi, eyalet düzeyindeki kolluk birimlerinin de bazıları silah taşıma ve tutuklama yetkisine sahip iken, bazıları sadece kanuni düzenlemelerin ve kuralların denetçisi gibi çalışmaktadır.

3.2.3. Yerel Polis

Yerel polis birimleri Şerif, ilçe ve şehir (city, yada municipality) polisleri şeklinde ele alınmaktadır. Fakat burada ilçe benzetmesi yapılırsa da ülkemizdeki ilçe idaresi mantığı ile karıştırılmamalıdır. Büyüklükleri ise daha önce de belirtildiği gibi çalıştırdıkları yeminli polis memurların sayısı ile doğru orantılıdır.

Şerif Birimleri: Yerel polis birimleri içinde, Şerif halk tarafından seçilerek gelmesi ve kanun uygulayıcısının yanında cezaevleri yönetimi ile de ilgilendiklerinden diğer yerel polis birimlerinden farklılık göstermektedirler (Senna ve Siegel, 2002:161; Erdem, 2001). Şerif birimlerinin görevleri içinde buldukları ilçenin büyüklüğü ve gelişim hızına da bağlı olarak değişim arz etmektedir. Genel görevleri arasında, Şerifler mülki idare işlemlerini takip etmeleri ve bu bağlamda mahkeme emirlerini ilgililere ulaştırmaları da söylenebilir (Gaines ve Kappler,

2003:49). Yerel mahkemelerin güvenliğini sağlamak, ilçe cezaevini işletmek ve suçların soruşturulması yine Şeriflerin sorumlukları arasındadır. Burada mahkemelerin korunması bağlamında Marshalların görevleriyle karıştırılmamasında fayda görülmektedir. Zira, Marshallar federal mahkemelerin korunmasından sorumludurlar. Yerel özelliklere göre Şeriflerin bazı görevleri farklılık gösterse de, genel itibari ile denilebilir ki; Şerif günümüzde ülkenin federal yapısını oluşturan ana yapının içinde hem kanun uygulayıcı hem de adli süreçle ilgili sorunlarla ilgilenmesi yönüyle özel bir konuma sahiptir (Senna ve Siegel, 2002:161; Gaines ve Kappler, 2003:49). Şerifler seçilerek iş başına geldiklerinden siyasi etkiden daha uzak görülmekte olup, yerel belediye yönetiminden bağımsız çalışabilmektedirler (Lyman, 2004:83).

Şehir ve İlçe Polis Birimleri: Genel itibari ile Şerif birimlerinden bağımsız olarak çalışmaktadırlar. Şehir yada ilçe belediyesine bağlı olarak görevlerini sürdürmektedirler. Bununla birlikte birçok ilçe ve şehir hem müstakil polis birimine hem de Şerif birimine sahiptir (Gaines ve Kappler, 2003). Şerif kurumunun Amerikan tarihindeki köklü rolü hatırlanırsa, sonrasında neden ilçe yada şehir polis birimlerine ihtiyaç olduğu merak konusu olabilir. Denilebilir ki, şehir yada ilçenin gelişim hızı, sahip olduğu nüfusu ve suç oranlarının yüksek olduğu yerlerde her iki polis kurumuna rastlamak mümkün görülmektedir. Günümüzde Şerif birimlerinin aşırı iş yükünü kaldırabilecek yapıları mevcut değildir (Gaines ve Kappler, 2003:49). Bu bağlamda NYPD (New York Polisi) en büyük yerel polis organizasyonu olarak bilinmektedir (Reaves ve Goldberg, 2000). Amerika Birleşik devletlerinde sadece bir memuru olan çok küçük yerel polis birimleri bulunurken; New York, Chicago, Los Angeles, Philadelphia ve Houston gibi çok büyük polis organizasyonları da bulunmaktadır. Hepsinin görev ve sorumlulukları mikro ve makro ölçekte benzer olmasına rağmen büyük polis organizasyonları bir takım yapısal farklılıklar göstermektedir. Örneğin, büyük organizasyonlar bünyelerinde özel birimler kurabilmektedirler (Suç analiz birimi ve narkotik birimleri gibi).

3.3. Poliste Eğitim ve İşe Alma

Burada anlatacağımız konu, yerel polis departmanlarının ne şekilde polis memuru aldıkları ve polislik için ne gibi bir eğitim verildiğidir. ABD'nin yerel ağırlıklı özelliğine uygun olarak polislikte eğitim ve işe alma eyaletten eyalete farklılık gösterdiği gibi müdürlükten müdürlüğe de farklılık göstermektedir. Her polis müdürlüğü (departman) kendi polis memuru alım sınavını kendisi yaptığı gibi, birkaç polis departmanı birleşerek ortak bir sınav da yapabilmektedirler. Bunun yanında değerlendirme-sınav merkezlerine de sınav yaptırılabilir. Ülke genelinde standart olarak polislikte işe polis memurluğundan başlanmaktadır. Standartlaştırılabilecek

işe alma süreci: çok aşamalı sınav, polis akademisi eğitimi, departmanlarda uygulamalı eğitim ve aday memurluk dönemini kapsar.

1965 yılından önce polis personel seçimi genel olarak yazılı sınav, beden çevikliği testi ve mülakattan ibaretti. Ancak bu süreç, birçok eyalette çeşitli nedenlerden dolayı değişime uğramıştır (Thibault, 2001:306). Hemen hemen her polis departmanının uyguladığı sınav çeşitleri değişiklik göstermektedir. Ayrıntılı bir şekilde ileriki paragraflarda bu konu işlenecektir.

Amerika Birleşik Devletleri birçok ırk ve etnik kökenden oluşan yapıya sahip olduğundan, kamuda işe alımlarda gerekli hassasiyet gösterilmektedir. Amerikan Kongresi 1964'te Eşit İstihdam Fırsatı Komisyonu kurmuş ve 1964 Sivil Haklar Kanununun 4. başlığını yürütme görevini bu komisyona vermiştir. Kamuda işe alımlarda, ırk, cinsiyet, din, etnik köken ayrımcılığı kesinlikle yasa dışı kabul edilmiş, azınlıklar ve bayanların polislik dahil kamuda görev alması teşvik edilmiştir. Önemli ölçüde Amerikan azınlıklarının (Amerikan vatandaşı zenciler, asyalılar, meksikalılar gibi) başvurusu teşvik edilmektedir (Nowichi, Skyes ve Eisenberg, 1991: 274). Amerikan yerel polis departmanları halkın polisliğe ilgisini çekmek amacıyla fuarlar gibi çeşitli aktivitelere katılarak halkın polis olma isteğini teşvik etmektedirler (Swanson vd., 2005:363).

Başvuruda Amerikan vatandaşı olmak, üniversite mezunu olmak ve istenen yaşta olmak gibi (normal başvuru yaşı 21-29 arasında değişse de, bazı departmanlarda başvuru yaşı 18'dir) temel şartlar vardır (Thibault, 2001:307). Ancak bazı polis departmanları lise mezunu olmayı başvuru için yeterli görmektedir¹. Bunun yanında, polisliğe başvuran adayın form doldurması gerekir. Bu formda, medeni durum, eğitim durumu, mali geçmiş, askeri hizmet, sabika kaydı, sürücü suç kaydı, aile geçmişi kaydı, adayın kendisine referans olacakların isimleri, adayın kendisiyle ilgili kayıtların doğruluğunu sınamak üzere yalan makinesine bağlanma isteği bilgileri bulunur (Swanson vd., 2005:364). Amerika yerel polis departmanlarında polis alımının aşamaları sırasıyla: çok aşamalı giriş sınavı, polis akademisi eğitimi, uygulamalı eğitim (FTO), aday memurluk sürecidir (Nowichi, Skyes ve Eisenberg, 1991: 279).

Yazılı sınav: Her polis departmanı yazılı testi kendisi yapabildiği gibi, birçok polis departmanı ortak bir test sınavı yapabilmektedir. Yılın belli zamanlarında düzenlenen teste adaylar aynı anda girmektedir. New York, Chicago gibi büyük şehirlerde başvuruların çok olmasından dolayı eğitim kurumlarının derslikleri de yazılı sınav için kullanılmaktadır. Bazı polis departmanları yazılı sınav için değerlendirme-sınav merkezlerini kullanmaktadır. Değerlendirme-sınav merkezleri adayın sözlü iletişim becerileri gibi mesleğin gerektirdiği niteliklere sahip olup-olmadığı konularında davranış testleri uygular. Ancak bu merkezler polis

¹ North Carolina eyaleti Greenville Polis Departmanı, http://www.greenvillenc.gov/departments/police_dept/information/default.aspx?id=93

departmanlarının kendilerinin yaptığı yazılı test sınavından daha pahalıya mal olmaktadır (Swanson vd., 2005:365).

Beden eğitimi sınavı: Bazı polis departmanları iki çeşit beden eğitimi sınavı uygulamaktadırlar. Birincisi normal beden eğitimi sınavlarında uygulanan standart (koşu, sınav, mekik gibi), diğeri ise pentatlon benzeri (engelli koşu, halata tırmanma, duvara tırmanma gibi çevikliği ölçen) polis mesleğine yönelik olduğu kabul edilen beden eğitimi sınavıdır. Bunun yanında beden eğitimi sınavını bayanlara karşı ayrımcılık içerdiğinden ve meslekte spor dahi yapamayacak polis memurları bulunduğundan gereksiz gören departmanlar bu sınavı uygulamamaktadır (Swanson vd., 2005:368-370). Örneğin Texas eyaletinin Denton İl polis departmanı beden eğitimi sınavı uygulamamaktadır.

Polis aday seçme sürecinde, yazılı ve beden eğitimi sınavı başarıyla geçildikten sonra polis departmanınca güvenlik soruşturması yapılır. Bu süreç Amerika'da insanların sürekli yer değiştirme olasılığı da düşünüldüğünde pahalı olmakta, uzun sürmekte ve birçok eyaletin birçok yerini kapsamaktadır. Genellikle adayın en son yaşadığı yerde komşularına ve ev sahibine polis adayının karakteri hakkında sorular sorulur. Örneğin bu sorulardan bazıları şu şekildedir: polis aday evinde her ay kaç defa parti verir, içki içme alışkanlığı, araç sürme alışkanlığı, eşi, kız veya erkek arkadaşıyla ilişkisi gibi. Ayrıca adayın önceki ve o andaki işverenine gidilerek adayın dürüstlüğü ve çalışma prensipleri sorgulanır. Asıl burada polis departmanının öğrenmek istediği adayın suç geçmişinin veya suç meylinin var olup-olmadığıdır. Federal, eyalet ve yerel polis departmanlarının sahip olduğu adli sicil kaydı veri bankasından adayın suç geçmişi sorgulanır. Bunun yanında birçok trafik cezası almış olmak polisliğe kabul edilmemek için bir gerekçedir. Diğer yandan birçok polis departmanı polis departmanının sınırları içinde yaşayan adaylara polisliğe kabul edilmekte öncelik tanımaktadır (Thibault, 2001:312-314).

Yalan makinesi: Özel sektörde işe almada ve birkaç eyalette polis hizmetleri dahil kamu hizmetlerine memur almada yasaklanmasına karşın, birçok polis departmanı polis adaylarını yalan makinesinde sınamaktadır. Yalan makinesinin amacı geçmişte suç işlemiş ve illegal uyuşturucu kullanmış ama bunu polislik başvurusunda gizleyen adayları bu aşamada elemektir. Ayrıca, polislik için gerekli şartları taşımadığı halde başvuruda bulunacak vatandaş içinde caydırıcı olmaktadır. Bu aşamada adayın sicil kaydı da sorulur. Örneğin üstlerine saygısızlıktan askerlikten atılan bir şahıs polisliğe müracaat ettiğinde askerlikten ayrıldığını beyan etmektedir. Ancak yapılan araştırmada idari bir suçu nedeniyle atıldığı anlaşıldığında polis aday bu aşamada kaybettirilmiştir (Swanson vd., 2005:370-371). Bu testin amacı adli sicil kaydında olmayan ve güvenlik soruşturmasında öğrenilemeyen, adayın karakterine ait özellikleri tespit etmektir. Örnek

olarak, kişinin içki içme alışkanlığı, kumar alışkanlığı, cinsel sapma davranışları verilebilir. Eğer adayda yalan makinesiyle polisliğe elverişli olmayan nitelikler keşfedilirse bu aşamada elenir (Thibault, 2001:317).

Mülakat testi: Bu aşamaya gelen adaylar ile genellikle polis şefi veya üç yada üçten fazla kişiden oluşan bir komisyon tek tek mülakat yapar. Mülakatın belli bir standardı olmadığı gibi bazı polis departmanları polislik mesleğine yönelik standart sorular kullanmaktadırlar (Swanson vd., 2005:372). Burada amaç adayın konuşmasını sağlamak ve davranışları hakkında bilgi edinmektir.

Sağlık ve psikolojik test: Bu aşamaya gelen adaylar sağlık taramasından ve psikolojik testten de geçirilirler. Adaya sağlık raporu aldırılırken uyuşturucu madde tetkikinden de geçirilmektedir. Bütün bu sınavlardan amaç, polislik mesleğine en uygun adayları seçmektir. Ayrıca ayrımcılık olduğu gerekçesiyle birçok polis departmanı adaylarda boy-kilo şartı aramamaktadır (Thibault, 2001:308). Amerika'da yaklaşık %55 oranlarında aşırı şişmanlık (obezite) sorunu olduğu bilinmektedir ve polisliğe normal boy-kilo standardında alınan adaylar zamanla kilo alabilmekte ve buna rağmen işlerini kaybetmemektedirler. Boy-kilo şartı bu nedenle birçok departmanda gereksiz bir başvuru koşulu olarak görülmektedir.

Polis Akademisi, uygulamalı eğitim ve aday memurluk süreci: 1931'de 383 şehir polis departmanında yapılan bir ankette, % 20 polis departmanları polis akademisi eğitimini yeni memurlar için şart koşarken, % 80 polis departmanları ise hiçbir polislik eğitimi verilmeksizin polis memuru alımı yapmaktadır. Günümüzde ise bütün eyaletler polis akademisi eğitimini şart koşmaktadır (Swanson vd., 2005:374). Örneğin Texas eyaletinin 100,000 nüfuslu Denton İl Polis Departmanı, işe alma sürecinde Texas eyaleti sivil hizmet kanununun 143. bölümünü benimsemiştir. Bu kanuna göre yaptığı sınavlar sonucu başarılı olan polis adaylarını Arlington City Polis Akademisine eğitim için göndermektedir. 2004 yılında 28 polis adayını eğitim için polis akademisine gönderilmiştir. Polis akademisi adaylara 720 saat eğitim vermektedir. Bu eğitim yaklaşık 97 gün sürmektedir. Bu süre içinde adaylar akademide yatılı olarak kalmamaktadır. Denton polis departmanı her aday başına eğitim ücreti olarak polis akademisine 2004 yılı itibarıyla 1400 dolar ödemiştir. Ayrıca akademi öğrencileri bu süre içinde kendi polis departmanlarından en düşük memur maaşı almakta ve sağlık sigortaları ödenmektedir. Akademiyi başarılı bir şekilde bitiren adaylar polis memuru olmaktadır.

ABD'de eyaletlerin kendi polis akademileri olduğu gibi, büyük şehirlerin polis departmanları kendi polis akademilerini kurmuştur. Yerel polis departmanları buralara kendi seçtikleri polis adaylarını departmanca eğitim giderleri ödemek üzere göndermektedir. Akademiden mezun olan yeni memurlar kendi polis departmanlarında FTO (Field Training Office) programında göreve başlar. FTO programı yeni polis memurlarına staj

eğitimi veren (diğer bir ifadeyle deneme süreci) uygulamalı eğitim programıdır. Yeni memur FTO polis eğitimci ile motorize devriye görevine çıkar. Gerçek görevli olarak olaylara müdahale ederler. FTO eğitimci yeni memura olaylara müdahale ederken neler yapması konusunda bilgi verdiği gibi, aynı zamanda yeni memurun performansını da günlük olarak doldurduğu değerlendirme formunda belirtir. Bu uygulamalı eğitim 16 haftaya kadar sürmektedir. Çok iyi performans gösteren yeni memurların bu eğitimci 12-14 haftada da bitirilebilmektedir. Ayrıca, daha önce başka polis departmanlarında görev yapmış, polisliği bırakmış ve yeniden polis olmak için departmana başvurarak kabul edilmiş yeni memurların uygulamalı eğitimci de 3 hafta içinde bitirilebilmektedir. Ayrıca, bu aşamaya kadar gelen yeni memurlar departmana hiçbir tazminat ödemediği görevi bırakabilmektedirler. Uygulamalı eğitimin bitiminde yeni polis memuru tek başına bağımsız olarak devriye görevine çıkmaktadır. Ancak, uygulamalı eğitim veya deneme süreci dediğimiz bu süreçte başarısız görülen adayların ilişkisi kesilmektedir. Uygulamalı eğitimci 18 ay süren aday memurluk dönemi takip etmektedir. 18 ay sonra yeni polis memurunun Türk polisindeki ifadesiyle asaleti tasdik olmaktadır. Burada bir önemli nokta, sadece asaleti tasdik olmuş memurların işten atılma veya disiplin cezası alma durumunda idareye dava açma hakkı olmasıdır.

Polisliğe alımlarda örneğin, Texas'ta bulunan North Richland Hills, Euless ve Hurst şehir polis departmanları ortak sınav yaparak ortak polis memurluğu alımı yapmaktadırlar. Yılda iki defa sınav açmaktadırlar. Başvuru sırasında 21-35 yaş arasında olma şartı vardır. Ancak daha önce en az beş yıl askeri hizmet ve polis hizmeti yapmış olanların yaş şartı 36-44 arasındadır. Sağlıklı olmak, iyi bir duyu ve görme kabiliyetine sahip olmak, renk körü olmamak gibi fiziksel şartları vardır. Adı geçen polis departmanları adaylarını, yazılı sınav, beden eğitimi sınavı (fiziksel çeviklik sınavı), güvenlik soruşturması, mülakat, yalan makinesi, psikolojik test ve sağlık muayenesinden geçirmektedirler².

3.4. Personel Performans Değerlendirmesi

Personel performans değerlendirme birçok yönetsel amaca hizmet etmektedir. Bunların başında çalışanın geliştirilmesi, terfisi, tespit edilen niteliklerine göre görevlendirilmesi, başka bir birime transferi, eğitim ihtiyacının saptanması, ve işten çıkarılması gelmektedir. Yöneticiler çalışmaları hakkında günlük olarak sürekli formal olmayan değerlendirmeler zaten yapmaktadırlar. Performans değerlendirmeden amaç, çalışanın performansının sistematik olarak yıllık ya da altı aylık periyodlarla yazılı olarak değerlendirmektir (Nowichi vd., 1991:289). İyi bir performans değerlendirmesi için polis memurunun iş analizi yapılmalı ve memurun çabalarının iş tanımıyla ne kadar örtüştüğü tesbit edilmelidir. İş analizi, bir işi başarıyla yürütmek için gerekli davranışların belirlenmesidir.

Amerikada polis departmanları genel olarak geleneksel personel değerlendirme formları kullanmaktadırlar. Türk polisindeki ifadesiyle buna 'sicil formları' denmektedir. Bu formlarda polis personelinin yaptığı iş ile ilgili olarak; personel ve vatandaşlarla ilişkileri açısından ve diğer genel hususlarda amirinin genel değerlendirmeleri “yeterli değil, umulanın altında, umulan şekilde, umulanın üzerinde ve mükemmel” şeklinde kategorilendirilerek değerlendirilmektedir. Bu formlar departmanın politikasına göre senede bir veya altı ayda bir doldurulur (Whisenand ve Rush, 1993:166-168). Ancak, bunun yanında birçok polis departmanı kendi yaptıkları araştırmalar sonucu geliştirdikleri sicil formlarını kullanmaktadırlar. Örneğin Texas eyaleti Denton İl Polis Müdürlüğü kendi geliştirdiği sicil formunu kullanmaktadır. Polis personelinin performansı 'umulanın altında, umulan şekilde, umulanın üzerinde' şeklinde kategorilenmektedir. Formun en son sayfasında formun rütbe silsilesi içinde polis müdürüne kadar görüldüğüne dair imza haneleri vardır. Bunun yanında, doldurulan formun değerlendirilen memur ve değerlendiren ilk amir arasında yüzyüze tartışıldığına dair imza hanesi bulunmaktadır.

Örneğin iki milyon nüfusa sahip Texas Eyaleti Houston şehri polis departmanının polis personel değerlendirme formunu incelediğimizde şu hususlar göze çarpmaktadır (Swanson vd., 2005:396-399). Personel altı yda bir değerlendirilmektedir. Performans puanlama bölümü 5 bölümden oluşmaktadır ve “(1) kabul edilemez, (2) biraz, (3) etkili, (4) kuvvetli, (5) mükemmel” şeklinde puanlanmaktadır. Yani en iyi not 5 olarak tesbit edilmiştir.

(1) İş bilgisi başlığında, personelin mevzuat bilgisi, emirleri zamanında yerine getirme, olaylara müdahalede yaratıcılık ve taktik kullanma, mesleki teknik yazışma bilgisi, trafik mevzuatı bilgisi puanlanmaktadır.

(2) Güvenilirlik ve yeni şartlara uyum sağlama başlığında, duruma göre davranışını ve yaklaşım tarzını uyarlama, olay yerine zamanında varma ve usulüne uygun olayı soruşturma, suç raporlarını eksiksiz hazırlama, olay yerindeki ve daha sonraki soruşturmayı usulüne uygun yapma, görevleri yerine getirirken gerekli özeni gösterme, görevde bulunma (göreve geç gelme, gelmeme, sık sık gereksiz doktor raporu alma, telsize cevap verme ve konuşma üslubu, görev bölgesini terk etmeme), özel beceriler (yabancı dil, topluluğa konuşma, sağır-dilsiz dili bilme, akademide öğretmenlik) konuları puanlanmaktadır.

(3) İnsiyatif ve liderlik başlığında, sürekli profesyonel bir görünüm sergileme (saç kesimi, sakal traşı, fiziksel görünüm, temiz olma, üniformanın temizliği, ütüsü), beceri geliştirmede insiyatif gösterme, olay olmadığında görevdeki zamanı etkili kullanma (devriye gezme, önceki soruşturmaları takip etme, trafik uygulaması yapma, vatandaşla iyi ilişkiler kurma, verilen görevlere hazır ve istekli olma), problemleri tesbit etme, uygun faaliyet planlarını etkili olarak yürürlüğe koyma, suç önleme

tekniklerini ve kaynaklarını etkili olarak kullanma, sürekli olarak iş verimliliği standartlarına uygun iş performansı gösterme konuları puanlanır.

(4) Güvenlik prensiplerini uygulama becerisi başlığında, bir şüpheli ve mahpus sorumluluğuna verildiğinde tedbirli davranıp-davranmadığı, stresli olaylarla karşılaştığında kendi kontrolünü kaybetmeme, görev teçhizatını kullanma ve tedbirli taşıma dikkati, silahını ve polis aracını güvenli kullanma ve bulundurma becerisi puanlanır.

(5) İşbirliği ve sadakat başlığı altında ise, polisliği temsil kabiliyeti, etkili iletişim becerisi ile işbirliğini teşvik etme becerisi, diğer memurlar ile ilişkileri veya iyi geçinmesi, amiri ve amirleriyle iyi ilişkiler kurma ve sürdürme becerisi, vatandaş ile iyi ilişkiler kurma ve sürdürme becerisi puanlanır.

Bu formun sonunda bu puanlamanın ortalaması alınır. Formun son sayfasında, amirin memur hakkında görüşleri, memurun geliştirmesi gereken yönleri konusunda amirin önerileri ve değerlendirilen memurun yorumu ile ilgili bölümler vardır. Amir, memur hakkında görüşlerini ve tavsiyelerini bu bölümde belirtir. Değerlendirilen memur ise, amirinin kendisi hakkında yaptığı değerlendirmeleri hakkında görüşlerini belirtir. Burada Türk polisindeki uygulamadan farklı olan en önemli husus, değerlendirilen memurun kendi performansı ile ilgili derhal bilgi sahibi olmasıdır.

3.5. Yerel Polis Müdürlüklerinde Terfi Sistemi, Maaş Durumu, ve Çalışma Şartları

Bu bölümdeki bilgiler bizzat alan çalışması ve yetkilerle mülakatlar yapılarak elde edilmiştir. Bu bağlamda North Richland ve Denton Polis müdürlükleri çalışma alanı olarak belirlenmiş olup yetkililer ile polis terfi sistemi, maaş durumları ve çalışma saatleri hakkında görüşmeler yapılmıştır.

North Richland Hill ve Denton polis müdürlüklerinde *rütbeler* polis memuru, sergeant, lieutenant, captain ve police şefidir. Türk polisindeki karşılıkları sergeant için komiser yardımcısı, lieutenant için komiser, captain için başkomiser ve polis şefi için il emniyet müdürü kullanılabilir. Ancak bizdeki rütbe kavramlarının tam karşılığı olarak düşünmemek gerekir. Terfileri polis müdürlüğü kendi bünyesi içinde gerçekleştirmektedir. Terfi için önce o rütbeye ait pozisyonun açılması gerekir. Örneğin polis müdürlüğündeki bir sergeant'ın emekli olması veya terfi etmesi durumunda o kadro için sınav açılır. Sınava polis memurları başvurularını yapar. Sınav genel olarak yazılı, mülakat, ve sınav-değerlendirme merkezince yapılan sınavlardan oluşur. Sınavlarda kıdemli polis memurlarına verilen notlar diğerlerine göre daha yüksek katsayı ile çarpılarak kıdemli memurlara terfide öncelik tanınmaktadır. Sınavlarda polis memurunun önceki sicil notları da değerlendirmeye alınır. Yazılı

sınavı geçmek ve sınav-değerlendirme merkezinin sınavına girebilmek için adaylar yazılı sınav sorularının %70'ine doğru cevap vermek zorundadırlar. Sınavları geçen adaylardan aldıkları puanlara göre sıralama yapılır. Puanı en yüksek olan ilk aday sergeant kadrosuna atanır. Listedeki diğer adayların hakları ise, sınav yapıldıktan bir yıl içinde bir başka sergeant kadrosu açıldığında atanmak üzere bir yıl geçerliliğini korur. Polis müdürünün ise atanması tamamen değişiktir. Polis müdürü belediye başkanı ve belediye yönetim kurulunca atanır.

Maaşlar, polis birlikleri ve polis derneklerinin belediye yönetim kurulu ile pazarlığı sonucunda belirlenmektedir. Maaşlar, her polis departmanında bölgenin yaşam standartlarına uygun olarak değişmektedir. Örneğin Amerika'nın en pahalı şehri olduğu düşünülen New York polis müdürlüğündeki polis personeli ülkenin diğer yerlerine göre daha fazla maaş almaktadır. Texas eyaleti Denton polis müdürlüğünde 2005-2006 yıllarında geçerli olan aylık polis personel maaşlarına bakıldığında karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır. Bir yıllık polis memuruna \$3818, iki yıllık polis memuruna \$4010, üç yıllık polis memuruna \$4214, beş yıllık polis memuruna \$4433, yedi yıllık polis memuruna \$4655, dokuz yıllık polis memuruna \$4948, bir yıllık sergeanta \$5638, bir yıllık lieutenanta \$6321, bir yıllık captain'e \$7082 ödenmektedir. Ancak polis personeli bu maaşlarından gelir vergilerini, sigortalarını, polis birliği aidatlarını kendileri ödemektedirler. Evli ve çocuklu olmaya göre ücretlendirme değişmektedir. Ancak, Amerika'nın genelinde sağlık sigorta sisteminin Türkiye'de ki kadar gelişmemiş olması ve çok pahalı olması, çocuk sayısının artmasına paralel olarak sigorta bedelinin yükselmesine sebep olmaktadır. Genel olarak poliste ücretlendirme değerlendirildiğinde hayat standartlarına pekte fazla uygun olmadığı değerlendirilebilir. Amerikada eşlerin büyük bir çoğunluğu çalışmaktadır. Eşlerin çalışmasına kariyer açısından yaklaşılmasının yanında Türkiye'de olduğu gibi ailece daha iyi bir hayat standardı sürmek amacının olduğu da söylenebilir.

Yerel polis müdürlüklerinde *günlük çalışma* sekiz saattir. North Richland Hills polis müdürlüğünü incelediğimizde vardiyada çalışan polis personelinin vardiya saatleri gündüz vardiyası için 06:00-14:00, akşam vardiyası için 14:00-22:00, gece vardiyası için 22:00-06:00 olarak düzenlenmiştir. Personel haftada iki gün izin kullanmaktadır. Vardiyaları rotasyona tabi değildir. Örneğin, gece vardiyasındaki bir polis memuru aksine bir durum olmadıkça sürekli gece çalışmaktadır. Bunun yanında extra mesaiye saat başı ücret ödenmektedir. Örneğin, mesai saatinin bitimine bir saat kala önemli bir adli olaya sevk edilen devriye memuru olayın gereğini yapar ve olay raporunu yazarken mesai saatini iki saat geçirmiştir. Polis memuru bu iki saati için fazla mesai formu doldurur ilk amirine imzalatır ve müdürlüğün muhasebesine teslim eder. Yaptığı extra

mesai için ücretini alır. Böylece daha adil bir çalışma sistemi ve ücret politikasının varlığından söz edilebilir. Extra mesaiye derhal verilen ücretin personelin motivasyonunu arttırdığı değerlendirilebilir. Fazla mesaiye başka polis müdürlüklerinde değişik sistemler uygulanmaktadır. Örneğin iki saat fazla mesai yapan memur bir sonraki gün işine iki saat geç gelmesine izin verilmektedir. Bunun yanında fazla mesailerini toplayarak, sekiz saat yapan fazla mesai saatleri sayesinde bir gün izin de kullanılmaktadır.

3.6. Polis Halk İlişkileri (Toplum Destekli Polislik)

Amerika polis teşkilatları halkla-ilişkiler açısından toplum destekli polisliği benimsemiştir. Ancak, toplum destekli polisliği, sadece halkla ilişkilere indirgemek doğru değildir. Aynı zamanda bir suç önleme stratejisi olarak ta görülmektedir. Amerika'da toplum destekli polislik hakla ilişkiler kapsamında suçu önlemede halkın yaşadığı bölgede kendilerine birçok görevler düştüğünü vurgulayan ve halkın bu konuda hassasiyetini artırıcı bir araç olarak kullanılmaktadır. Polisin sadece olaylara müdahalesinde suçlularla ilişkisinde görülen 'asık yüzünü' halk nazarında yumuşatma ve halk ile polisi 'suçla ilgili olmayan' ortamlarda bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Bazı Amerikalı araştırmacılar toplum destekli polisliğe, suçla ilgili olmayan ortamlarda halk ile bir araya geldiğinden 'yumuşak polislik' de demektedirler.

Amerika'da 1960'larda patlak veren iç karışıklıklar, ırkçı hareketler, suçun patlaması, polis ile halkı karşı karşıya getirmiş ve polis-halk ilişkilerini neredeyse koparmıştır. Özellikle azınlıklar, polis güçlerinin şiddetli müdahaleleri sonucu yönetime düşman olmuştur. Birçok polis departmanı halk ile özellikle azınlıklar ile ilişkilerini geliştirmek ve aradaki engelleri kaldırmak amacıyla arayışa girmişlerdir. Başta belirtilen olaylar olmak üzere, polisin kendini polis arabalarında toplumdan soyutlaması, polisliğin sadece 'suçla mücadele' kalıbına daraltılması, verimli çalışmanın bilimsel olarak etkililikten daha önemli olduğunun ortaya çıkması, polis yönetiminin halkın ihtiyaçlarından habersiz olması, azınlık hakları eylemlerine polisin sert müdahalesi, polis halk ilişkileri, suç önleme ve tim polisliği uygulamalarının toplum ile ilişkileri geliştirmek üzere uygulanmaya başlanmış olması toplum destekli polisliğin doğmasına neden olmuştur (Trojanowicz ve Bucqueroux, 1990: 66-68).

Geçen yıllarda toplum destekli polisliğin önemi, güvenlik mensuplarınca, halkça, toplum liderlerince, ve özellikle akademisyenlerce daha iyi anlaşılmıştır. Toplum destekli polislik kavramı, kavram olmaktan çıkarak 1994'te çıkarılan Şiddet Suçlarını Kontrol ve Güvenlik Güçleri kanunu ile vücut bulmuştur. Bu kanuna dayanılarak ülke çapında yerel polis

departmanlarına kullandırılmak üzere 100,000 toplum destekli polis memuru kadrosu oluşturulmuştur. Bu federal destek ile Amerika çapında polis departmanları toplum destekli polislik birimlerini kurmuş ve aktivitelere başlamışlardır (Greene, 2000:301-302).

Gerçekte halkın desteğini almadan ve işbirliği yapmadan suç ile mücadele etmek hemen hemen imkansızdır. Toplum destekli polislik halkın polis ile işbirliğini arttırarak suçu azaltmak ve halkın yaşam düzeyini ve mutluluğunu yükseltmeyi amaçlar. Gerçektende birçok insan, polis ile suç ile ilgili ortamlarda olayın sanığı, şahidi ve mağduru olarak karşı karşıya gelmektedir. Bu nedenle polis dendiğinde insanların aklına hemen suç ile ilgili ortamlar gelmektedir. Toplum destekli polislik, kanuna saygılı insanlarla suç ile ilgili olmayan ortamlarda teması arttırmayı amaçlayan ve 1970'lerden beri Amerika'da gelişerek uygulanan modern polislik stratejisidir.

Toplum destekli polislik yeni bir polislik felsefesi olarak, belirli bir toplumdaki sorunları o toplumun bireyleriyle polisin işbirliği halinde çözmesi için yapılan faaliyetleri kapsar (Trojanowicz ve Bucqueroux, 1990: 5). “Başkalarına yardım etmenin kendine yardım etmek” olduğu felsefesini işler ve polislikte problem çözmeye odaklanır (Stevens, 2002;64). Bu amaçla polis birçok aktiviteler düzenleyerek halkın güvenini ve desteğini sağlamaya çalışır. Başta yerel polis departmanlarının uyguladığı yaya devriye, bisiklet devriyesi ve atlı polis, toplum destekli polisliği uygulamak amacıyla düzenlenir. Polis memurları motorize devriyelerinden çıkararak halkla temaslarını daha da arttırlar.

Genelde halk kendi yerel polis departmanlarının toplum destekli polis aktivitelere katılır. Bu aktiviteler: mahalle gözlem programları (neighborhood watch program), polis departmanında gönüllü hizmet, halk devriyeleri ve halk polis akademileridir. Polis departmanlarında ayrı bir birim olarak sadece bu işleri yürütmek üzere toplum destekli polis birimi kurulmuştur. Bu birim ayrıca topluluk liderleriyle düzenli toplantılar yapmakta, hizmet içi eğitimler vermekte, halkın problemlerini belirlemek ve çözmek için diğer kamu kuruluşları ile işbirliği yapmaktadırlar. Amerikan polisinde 1980'lerden beri ciddi olarak uygulanan toplum destekli polislik ile suçu oluşturan faktörlerin ortadan kaldırılmaya çalışılmasıyla büyük ölçüde suçun önlendiği kabul edilmektedir.

Ayrıca toplum destekli polislik 'yerel ihtiyaçlar polisliği' olarak ta adlandırılmaktadır. Toplum destekli polislik ile polis departmanının sorumluluk bölgesinde yaşayan insanların güvenlik ihtiyaçları tespit edilmekte ve ona göre bir güvenlik hizmeti sunulmaktadır. Toplum destekli polislik, Amerika Birleşik Devletlerinin yönetim yapısına da çok uygundur. Amerika 50 eyaletten oluşmuştur ve yönetimde yerellik hakimdir.

Amerikan polis departmanlarının hepsi federal güvenlik birimleri hariç yerel yönetimler düzeyinde örgütlenmiştir. Yerel bir örgütte polis memurlarına yerel sorunlarla ilgili her konuda en iyi stratejiyi seçme konusunda daha çok takdir yetkisi verilmiştir. Bu yüzden, merkezi polis hiyerarşisi içindeki geleneksel güç kavramı, toplum destekli polislik uygulayan Amerikan polisinde toplum ile “paylaşılan güce” dönüşmüştür (Whisenand, 1981:179). Amerikanın bazı polis departmanları gündüz boyunca toplum destekli polis birimi memurlarına sorumluluk bölgesi vererek kendi bölgelerinde vatandaş ile ikili ilişkiler kurmalarını ve güvenlik ile ilgili problemleri o mıntıkanın esnafı başta olmak üzere temas ettikleri halktan toplamalarını istemektedir.

3.7.Suç Önleme Stratejileri

Amerika Birleşik Devletleri polis birimlerinin tarihi sürecini dikkatle incelendiğimizde suçla mücadelede yıllarca farklı politikaların uygulandığı görülmektedir. Bu bağlamda, polis kuvvetlerinin görev ve sorumluluklarında bir takım değişikliklere gidilmiş ve zamanın koşullarına uygun yaklaşım tarzları geliştirilmiştir. Özellikle, 1970'li yıllarla birlikte toplum destekli polislik yaklaşımları polisin hem yerel düzeyde hem de federal düzeyde suçla mücadelesindeki anlayışını değiştirmiş etki göstermiştir (Greene, 2000:301). Artık problem odaklı ve amaç odaklı polislik anlayışı benimsenmiştir. Bu bağlamda, problemleri alanların tespiti ve neden bu alanlarda daha fazla suç işlenmektedir gibi sorular ile polisin karar sisteminin etkinliği artırılmıştır. Daha öncede belirtildiği gibi analitik yaklaşımlar ve analize dayalı polislik anlayışı yaygınlaşmıştır. Coğrafi bilgi sistemlerinin kurumlarda yaygınlaştırılmasının ve suç analizi metodlarının polis birimlerinde uygulanması için eğitim programlarının düzenlenmesi bu yaklaşımın kurumsallaştırılması için atılan adımlar olarak değerlendirilmelidir. Günümüzde polisin toplumla entegrasyonuna olanak tanıyan ve problemleri alanların tespitinde bizzat toplumdan alınan bilgiye dayalı toplum destekli polislik anlayışı geliştirilmiştir. Eski programlardan birisi olan “Neighborhood Watch” suç önleme programı ise bu anlamda değerlendirilmelidir. Özetle, farklı suç önleme programları geliştirilmiş ve bizzat toplumun ve mahalli karakteristikleri de göz önünde bulundurularak suçla mücadele politikalarına yön verilmiştir.

Bir diğer suç önleme programı olan CPTED (Crime Prevention Through Environmental Design) her ne kadar bizzat polisin sorumluluk alanına girmese de belediyeçilik anlamında ülkemizde de uygulanabilecek bir program olarak değerlendirilmektedir. Bu programa göre, konumsal fark edilebilirlik ve savunulabilir mekan kavramları ön plana çıkartılmıştır. Binaların güvenlik sistemleri, evlerin kapı ve pencerelerinin kilitli olup olmaması gibi suç zeminin oluşmaması için bir dizi yaklaşımların içinde

bulunduğu CPTED uygulamaları özellikle 11 Eylül'den sonra geliştirilerek yerel yönetimlerde ve şehircilikte uygulanmaya devam etmektedir. Bu anlayışa göre, fiziksel mekânın dizayn ediliş şeklinin, suçların oluşmasına fırsat vermeyeceği düşünülmektedir (Gaines ve Kappler, 2003:461). Bu bağlamda, binalarda erişim kontrolü, teknik gözetleme, ve bina içinde yaşayan kesimin motivasyonun güdülenmesi gibi kavramlar programın inceliklerini belirlemektedir. Bu programlardan elde edilen sonuçlar ve tavsiyeler ise yerel polis birimlerine aktarılmaktadır. Bu bilgiler ışığında polis kaynaklarını etkin kullanmaya yönelik yaklaşımlar sergileyebilmektedir.

Sonuç ve Türk Kolluk Teşkilatıyla İlgili Öneriler

Amerika Birleşik Devletleri'nin yönetim ve iç güvenlik teşkilatları sistemi incelenirken, sadece Texas eyaletinin yüzölçümünün Türkiye'den bir az küçük olduğu ve hepsi farklı büyüklükte olmak üzere toplam eyalet sayısının 50 olduğu, bunun yanında toplam nüfusun 250 milyon civarında olduğu akıldan çıkarılmamalıdır. Bu durumda, ülkede anayasal düzen, idari güçler ayrılığı prensibine dayalı bir polis ve güvenlik sistemi kurulurken ara boşlukların meydana geldiği açıkça görülmektedir. Bu boşluklar ara katmanlar ile çözüme ulaştırılmaya çalışılsa da sistemle ilgili ciddi problemler devam etmektedir. Bunların içinde en önemlisi; kurumlar arası bilgi alışverişi ve ortak suç veri tabanı oluşturulamayışı gelmektedir. Bu bağlamda NIBRS ve UCR sistemleri ile olay bazlı ortak veritabanları çözüm olarak sunulsa da her suç tipini kapsamamaktadır. Bazı bölgelerde ve metropoliten alanlarda şehirler arası ve/veya eyaletler arası bilgi alışverişi ile ortak veritabanı kurulması çabaları ise bölgesel kalmaktadır. Ülkemizde ise ortak veri tabanı uygulaması yaygın bir anlayış ile benimsenmiştir. POLNET alt yapısı ile de ortak veri tabanı referans alınarak bir çok proje başlatılmış olup bunların birbirlerine olan entegrasyonu önümüzdeki yılların gündemini belirlemelidir.

Özellikle yerel düzeyde bir olay olduğunda karşılaşılan; görev alanı, suç tipi, ve federal bağlantısının olup olmadığı gibi soruların cevapları netleşene kadar, bir çok polis birimi olaya aynı anda dahil olabilmektedir. Suçların tiplerine göre ivedilikle karar verilip olayın kim tarafından sorgulanmasına karar verildiği gibi, olayın meydana geldiği yerin mıntıka sınırlarına göre de ilgili polis birimi bir adım öne çıkabilmektedir.

Suç önleme sistemleri açısından, özellikle mahalli ölçekte geliştirdikleri politikalar dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, mahalle sakinlerinin polisle dayanışma içinde olmaları suçla mücadelede etkili olabilmektedir. İçinde yaşanan mahallenin karakteristik özelliğine göre başarı oranının değişkenlik gösterebileceği bir politika olarak değerlendirilmelidir. Mahalle sakinlerinin suçlara ve/veya huzursuzluklara olan duyarlılıkları

polis açısından yerelde çok önemli gösterge olabilmektedir. Ülkemizde belediyecilik konularına birebir oturan CPTED uygulamaları ise önümüzdeki yıllarda yerel yönetimlerle polis birimlerinin birlikte daha yakın çalışmalar yapacağına sinyalleri olarak değerlendirilmelidir.

Performans değerlendirmesi ve işe alma sürecinin ise çok yakından değerlendirildiğinde ülkemizin var olan uygulamaları içinde değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Özellikle, işe alma sürecinde yalan makinesinin kullanılması ilgi çekici olmuştur. Personel alımı sırasında tahkikat işlemlerinde karşılaşılan problemlerin azaltılması ve elde edilen bilgilerin şahsın bizzat kendi duruşu ile olan tutarlılığını yakından incelemek açısından değerlendirilebilir. Ancak, sorgulanırken veya kendisine sorular sorulurken aşırı heyecan gösteren kişilerde yalan makinesinin tespiti yanlış olabileceği göz önünde bulundurulduğunda, polis alımında bu aşamanın çok tutarlı olmadığı söylenebilir. Anlaşıldığı kadarı ile Amerikan iç güvenlik sistemi içinde güvenlik soruşturmalarının zorluğu polis departmanlarını işe alımlarda yalan makinesi kullanmaya zorlamıştır. Bunlara ek olarak polisin kendi mantık alanı içindeki verimliliğini ve etkinliğini ölçmeye yönelik performans kriterlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu kriterlerin birimlerimizin misyon ve vizyonu ile olan tutarlılığı da göz önünde bulundurulurken düzenli performans değerlendirmeleri yapılmasında fayda görülmektedir. Ayrıca, doldurulan değerlendirme formunda değerlendirilen memurun imzası ve yorumunun olması bizdekinden farklı bir uygulamadır. Bu uygulamanın Türkiye'de hayata geçirilmesi tartışmalara yol açabileceği düşünülmektedir ve bu konuda araştırma yapılması tavsiye edilebilir.

Toplum destekli polislik bağlamında ise polisin mahalle sakinleri ile olan ilişkilerinin iyileştirilmesinden başlanabileceği düşünülmektedir. Organizasyon düzeyinde belirgin değişikliklere gidilmeksizin Toplum Destekli Polislik uygulamaları etkili bir şekilde ülkemizde kullanılabilir. Toplum Destekli Polisliğin son dönemlerdeki yeni versiyonu olan problem odaklı polislik ilkesi geliştirilebilir ve ülkemizde de etkili bir şekilde kullanılabilir diye değerlendirilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, problemli alanların tespit edilmesi ve bunlara yönelik polis hizmetlerinin götürülmesi polisin suçlarla olan mücadelesini daha verimli ve etkili kılacağı gibi, problemi bizzat yaşayan belli bölgede mahalle sakinlerinin ise korunup kollandığı hissini uyandırılması bağlamında fark yapacağı düşünülebilir. Sonuçta, huzur ve güven ortamının temelleri sağlamlaştırılabilir. Problem odaklı polislik uygulamaları içinde analitik yaklaşımlar ve suç analizi kavramları ön plana çıkmaktadır. Teşkilatımızın ürünleri olarak hem ulusal hem de uluslararası alanda benzerlerine göre oldukça başarılı olan CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) tabanlı projeler arasında MOBESE, BEMTAP ve TBS (Trafik Bilgi Sistemleri) bu kapsamda değerlendirilmelidir. Analitik yanları ilerleyen dönemlerde daha da etkili hale getirilebilecek bu

çalışmaların polisin problem çözme yeteneklerini arttıracacağı söylenebilir. İlerleyen dönemlerde bu projeler teşkilatın farklı birimlerinde hayata geçirilerek teşkilatın sonuçta organizasyon düzeyindeki performansının artmasına katkı sağlayacağı söylenebilir.

Türkiye'de Emniyet Genel Müdürlüğünün emriyle uygulamaya geçirilen mahalle muhtarları ile ve toplumun ileri gelenleri ile ayda bir yapılan kahvehane toplantıları toplum destekli polislik bağlamında yapılmakta ve faydalı olarak görülmektedir. Ancak, toplantıların içeriğine bakıldığında % 80 vatandaş sorunlarının güvenlik güçlerinin sorumlulukları ile doğrudan ilgili olmadığı görülmektedir. Buna örnek olarak yanmayan sokak lambaları, kar yağdığında belediyece tuzlanmayan yollar, eksik trafik levhaları ve okullarda öğrencilerin bina ve ısınma ile ilgili sorunları verilebilir. Bu toplantılara diğer kamu kurumlarının da destek vermesi ve orada belirtilen sorunları emniyet güçleri ile derhal çözmeye çalışmaları vatandaşın polise duyacağı güveni arttıracaktır. Aksi taktirde bir ay sonraki toplantıda, çözülmemiş sorunlar vatandaşlarca tekrar gündeme getirilecek ve bu toplantılar halk nazarında verimsiz olarak görülmeye başlanacaktır. Bazı araştırmacılar, Amerika'da trajik 11 Eylül olayları sonrasında toplum destekli polisliğin terörle mücadelede önemli olduğunu da savunmaktadırlar. Ülkemizde toplum destekli polislik terörle mücadelede de kullanılabilir. Vatandaş devlet yaklaşması polisin yapacağı çeşitli faaliyetlerle kuvvetlendirilebilir. Yaklaşık 30 yıldır Türkiye'de ciddi anlamda terörle mücadele edilmektedir. Terörle mücadele verilen bölgelerde halk ile devletin ilişkilerinde kopukluk olduğu kabul edilir ve buna terör örgütlerinin vatandaşa devleti özellikle de kanun uygulayıcısı olan polisi düşman gösterme propogandalarının varlığı da eklenince, polis-halk ilişkilerinin zedelendiğinden söz edilebilir. Toplum destekli polislik bu ilişkileri tamir etmede, devletin özellikle de polisin vatandaş ile ilişkilerini düzeltmede kullanılabilir. Ayrıca, vatandaşa verilecek bilinçle, kendi yaşadıkları bölgede şüpheli görülen ve kanunsuz olduğu sanılan faaliyetleri anında polise rapor etmeleri cesaretlendirilebilir.

Polis olmak için verilen polis eğitime bakıldığında 720 saat (97 günlük) bir polis akademisi eğitim sürecidir ve her aday mesleğe polis memuru olarak başlamaktadır. Türk polis teşkilatında ise bu süreç polis memuru olmak için iki senelik ön lisans eğitimi ve polis amiri olmak için ise dört senelik lisans eğitimidir. Amerikan polisinde polis akademisi eğitimi kısa, ancak hizmet içi eğitimler ağırlıktadır. Türk polisinin klasik 'polislik uygulamada öğrenilir' yada 'kadroda öğrenilir' bakış açısından bu uygulamaya bakıldığında 97 günlük polis akademisi eğitimi yeterli görülebilir. ABD gibi lokal polislik anlayışının hakim olduğu bir coğrafyada kısa süreli polis akademisi eğitimi makul görülürken, ülkemizdeki ulusal polislik uygulamaları için tatmin edici bulunmayabilir. Bu bağlamda, ABD polis teşkilatının en büyük sorunlarından birisi olan bilgi paylaşımı

problemi Emniyet Genel Müdürlüğü birimlerinde ABD'ye kıyasla yaşanmadığı söylenebilir. Bunun en önemli unsurlarından birisi; polis eğitim birimlerinin yatılı hizmet vermesi ve öğrencilerin okul sıralarında geliştirmiş oldukları arkadaşlıklarının devamiyeti olarak belirtilebilir. Mezuniyet sonrası ülkenin farklı farklı yerlerinde de olsalar devam ettirilen arkadaşlıkların bilgi paylaşım mekanizmalarını rahatlatması yönünde olumlu katkı sağladığı görülmektedir. Ancak, mezuniyet sonrası kısa süreli mesleki eğitimler; düzenli periyodlar halinde, çalışılan birimlerin ihtiyaçlarına yönelik yeniden ele alınmalı, ve pratik saha tecrübesi ile birlikte kesintisiz kavramsal bilginin birlikte ele alındığı eğitim anlayışı içinde ülkemizde de yaygın hale getirilmelidir. Bununla birlikte, yatılı sürenin uzunluğu, bu sürenin verimliliği ve karakteristikleri gibi hususların ölçülmesine yönelik bilimsel çalışmalara yer verilmelidir. Ancak, mevcut polis eğitim sisteminin bilgi paylaşım mekanizmasına olan olumlu katkıları da göz önünde bulundurulurken kavramsal ve pratik yaklaşımların birlikte ele alındığı bir yer haline getirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, elde edilen bulgular ile maliyeti azaltıcı kriterlerin ortaya konulması mümkün olabilecektir. Bu yaklaşımın ise; sürekli, dinamik, ve kendini yenileyen bir blokajın üzerine bina edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Broderick, J., (1987), *Police in Time of Change*, Prospect heights, IL: Waveland Press.
- Cooper, P.J.; Brady, L.P.; Hardeman, O.H.; Hyde, A.; Naff, K.C.; Ott, J.S., and White, H., (1998), *Public Administration for the Twenty-First Century*, Harcourt Brace: Orlando
- Erdem, M., (2001), *The Impact of Community Policing on the Structure and Administration of Police Agencies*, Unpublished MA Dissertation, Denton: North Texas University,.
- Gaines, Larry. K., and Kappler, Victor E., (2003), *Policing in America*, Anderson, Cincinnati.
- Greene, J.R., (2000), *Community Policing in America: Changing the Nature, Structure, ve Function of the Police. Policies, Processes, ve Decisions of the Police*, http://www.ncjrs.org/criminal_justice2000/vol_3/03g.pdf (30 Aralık 2005)
- Lyman, M.D., (2004), *The Police: An Introduction*, New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Maguire, E.R., and Uchida, C.D., (2000), 'Measurement ve explanation in the Comparative Study of American Police Organizations'. *Criminal Justice 2000*. http://www.ncjrs.org/criminal_justice2000/vol_4/04j.pdf. (30 Ekim 2005)
- National Archives and Records Administration (2005), *U.S. Government*

Manual 2005-2006 Edition.

- Nowichi, Dennis E.; Sykes Gary W. and Terry Eisenberg. (1991), 'Human Resource Management' William A. Geller, (Ed) *Local Government Police Management*, Washington, D.C.:International City Management Association.
- North Carolina Eyaleti Greenville Polis Departmanı.(2005) http://www.greenvillemc.gov/departments/police_dept/information/default.aspx?id=93, (31 Aralık 2005).
- Reaves, B.A, ve Goldberg, A.L., (2000), *Local Police Departments*, Washington, DC.
- Samaha, J., (1997), *Criminal Justice*. US: West.
- Senna, J.J., and Siegel, L.J., (2002), *Introduction to Criminal Justice*, Canada: Wadsworth
- Stevens, D.J. (ed.), (2002), *Policing and Community Partnership*, New Jersey:Upper Saddle River.
- Swanson, C.R.; Territo, L. and Taylor, R.W., (2005), *Police Administration: Structures, Processes, and Behavior*, New Jersey:Upper Saddle River.
- Trojanowicz, R. and Bucqueroux, B., (1990), *Community Policing: A Contemporary Perspective*, Cincinnati: Anderson Publishing.
- Thibault, E.A.; Lynch, L.M.; and McBride, R.B., (2001), *Proactive Police Management*, New Jersey: Upper Saddle River.
- Türker, Muammer, (2003), “Amerika Birleşik Devletleri Yönetim Sistemi” Koraltay Nitas, (Ed) *Yirmibirinci Yüzyılda Yönetim*, Ankara: İçişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Başkanlığı Yayınları.
- U.S. Advisory Commission on Intergovernmental Relations, (1993), *State Laws Governing Local Government Structure and Administration*, Washington, D.C.
- Whisenand Paul M. and George E. Rush., (1993), *Supervising Police Personnel*, New Jersey: Englewood Cliffs.
- Whisenand, P.M., (1981), *The Effective Police Manager*, New Jersey:Englewood Cliffs.
- Wilson, J.Q., and Dilulio, J.J., (2004), *American Government: TheEssentials*, Boston:Houghton Mifflin Company.
- www.pacttest.com (30 Aralık 2005).

